

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Tomáš Procházka

Předběžná otázka v české judikatuře

Diplomová práce

Olomouc 2011

Prohlášení o původnosti práce a souhlas se zpracováním osobních údajů

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Předběžná otázka v české judikatuře vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

Současně jako autor této diplomové práce, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se zpracováním svých osobních údajů správcem:

Univerzita Palackého v Olomouci

Křížkovského 8

771 57 Olomouc, Česká republika

Souhlasím se zpracováním svých osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále k zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého, která se nazývá Informační centrum Univerzity Palackého.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V Olomouci dne 1. prosince 2011

Tomáš Procházka

Poděkování

Děkuji vedoucímu této práce JUDr. Michalu Petrovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracování mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	6
1 Předběžná otázka v evropském právu	8
1.1 Definice předběžné otázky	8
1.1.1 Charakter a funkce předběžné otázky v evropském právu	8
1.2 Strany řízení o předběžné otázce	9
1.2.1 Soudní dvůr Evropské unie v řízení o předběžné otázce	10
1.2.2 Soud členského státu a jeho úloha v řízení o předběžné otázce	11
1.2.3 Další aspekty vztahu Soudního dvora a soudů členských států	12
1.3 Předmět řízení o předběžné otázce	14
1.4 Zahájit či nezahájit řízení	14
1.4.1 Předběžná otázka není vždy nezbytná	15
1.5 Účinky rozhodnutí o předběžné otázce	17
1.5.1 Závaznost rozhodnutí o předběžné otázce pro soudy členského státu	17
1.5.2 Předběžná otázka jako precedent	19
1.6 Shrnutí	19
2 Předběžná otázka v českém právním prostředí	21
2.1 České soudy a předběžná otázka	21
2.1.1 Soud posledního stupně	22
2.1.2 České soudy posledního stupně	23
2.1.3 Procesní úprava předběžné otázky v českém právu	25
2.2 Ústavní soud České republiky a předběžná otázka	28
2.2.1 Ústavní soud jako soud členského státu	28
2.2.2 Postoj ústavního soudu k problematice předběžné otázky	29
2.2.3 Ústavní soud jako soud posledního stupně	32
2.3 Orgány nesoudního typu a jejich vztah k předběžné otázce	33
2.3.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	33
2.3.2 Rozhodčí soudy	38
2.3.3 Profesionální komory	40
2.3.4 Další orgány českého práva a předběžná otázka	43
2.4 Zhodnocení postavení českých orgánů k institutu předběžné otázky	44
2.5 Shrnutí	45

3 Předběžné otázky českých soudů	47
3.1 Metodika výzkumu	47
3.1.1 Reprezentativní vzorek	47
3.1.2 Kritéria výzkumu	48
3.1.3 Cíl výzkumu	49
3.2 Analýza práce českých soudů s institutem předběžné otázky	49
3.2.1 Věc C-437/05 Jan Vorel v. Nemocnice Český Krumlov	49
3.2.2 Věc C-282/06 Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním v. Miloslav Lev	51
3.2.3 Věc C-17/10 Toshiba Corporation a další v. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	52
3.2.4 Věc C-327/10 Hypoteční banka, a.s. v. Udo Mike Lindner	54
3.2.5 Věc C-514/10 Wolf Naturprodukte GmbH v. Sewar spol. s r. o.	55
3.2.6 Věc C-401/11 Soukupová proti Ministerstvu zemědělství	56
3.3 Shrnutí	58
3.3.1 Zhodnocení vývoje praxe českých soudů při žádání o rozhodnutí o předběžné otázce	58
3.3.2 Kvantitativní zhodnocení českých žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce	59
3.3.3 Stručné srovnání s jinými členskými státy Evropské unie	60
Závěr	62
Bibliografie	67

Úvod

Institut předběžné otázky je ve své současné podobě základním nástrojem Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“), který jeho prostřednictvím zajišťuje ochranu evropského práva a umožňuje jeho další rozvoj. Soudní dvůr prostřednictvím řízení o předběžné otázce zejména závazně zajišťuje jeho jednotný výklad a aplikaci napříč celou Evropskou unií. Tento efekt jeho rozhodovací činnosti má podstatný vliv na fungování celého systému evropského práva a ne méně významně dopadá i na jednotlivé právní systémy členských států Evropské unie (dále jen „EU“).

Je tedy nepochybné, že institut předběžné otázky má jak unijní tak i vnitrostátní rozměr. Z pohledu evropského práva se jedná o nástroj ochrany evropského práva tak jedinečný, že dokázal sám sebe v průběhu své existence definovat a vyvinout se v jeden ze základních nástrojů evropského práva. Vedle samotné ochrany evropského práva je ovšem nutné zmínit jeho přínos při tvorbě evropského práva, kdy jeho prostřednictvím byly formulovány jeho základní principy. Jeho vnitrostátní rozměr spočívá v jeho faktických dopadech na vnitrostátní právo, které je pravidelně konfrontováno s právem evropským, čímž je do značné míry modifikováno a to právě prostřednictvím institutu předběžné otázky. Tento vliv se projevuje ve vnitrostátním právním řádu jako takovém a dopadá i na národní orgány, kterým dává nové možnosti v jejich činnosti.

Tyto výše zmíněné aspekty dávají institutu předběžné otázky nadnárodní rozměr, který spočívá v dialogu a vzájemné spolupráci národních orgánů aplikujících jednotlivá ustanovení evropského práva se Soudním dvorem s cílem dosáhnout náležité úrovně ochrany evropského práva ve všech členských státech EU.

Cílem této diplomové práce je popsat samotnou podstatu institutu předběžné otázky jako takové a jejího významu pro systém evropského práva, zejména ale doplněné o analýzu dopadu tohoto institutu na české právní prostředí. A to hlavně v otázkách institucionálních a vybraných aspektech praktického využití institutu předběžné otázky, na které je s časovým odstupem možné v současnosti odpovědět lépe a s větší jistotou, než tomu bylo v době vstupu České republiky (dále jen „ČR“) do EU anebo těsně poté.

V této práci se pokusím zodpovědět následující otázky: Jak se institut předběžné otázky promítnul do českého právního prostředí? Jaká je praxe českých soudů při žádání o rozhodnutí o předběžné otázce?

Tato práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. V první kapitole se budu zabývat institutem předběžné otázky v kontextu evropského práva. Zejména se zaměřím na její základní vlastnosti a význam pro systém evropského práva a to s cílem vytvoření si terminologického a obsahového východiska pro další kapitoly. V druhé kapitole se budu věnovat právnímu životu předběžné otázky a způsobu jakým se promítla do českého právního prostředí. Hlavně se zaměřím, na to jak se tento institut přímo projevil v českém právním řádu a na postavení českých soudů a dalších specifických orgánů ve vztahu k institutu předběžné otázky a s tím vyvstálé otázky, s cílem zmapovat vývoj v této oblasti v posledních letech. Ve třetí kapitole se budu věnovat dosavadní praxi českých soudů ve vztahu k institutu předběžné otázky. Konkrétně se pokusím po kvalitativní stránce analyzovat práci českých soudů v procesu řízení o předběžné otázce a to v jeho prvotní fázi, kterou je samotná formulace žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudním dvorem.

Problematika zahrnující institutu předběžné otázky byla již několikrát zpracována v komplexních publikacích a to jak z pohledu a významu pro evropské právo, tak dále doplněných i o aspekty pojímající problematiku předběžné otázky v českém právním prostředí a s tím spojených otázek.¹ Tyto díla budou pro mě při zpracování diplomové práce představovat základní předpoklady na poli řešené problematiky a sloužit jako výchozí bod pro posouzení vývoje ve sledované oblasti po současnost. Tyto práce byly částečně teoretického charakteru, a tudíž jimi stanovená východiska nebyla v době jejich vzniku podložena praxí. S ohledem na vzniklý prostor jsem se rozhodnul tato východiska prozkoumat a ověřit jejich platnost v současnosti. Dále se zaměřím na ryze praktické otázky, které dosud nebyly zpracovány. Bude se jednat o analýzu a zhodnocení praktické práce českých orgánů s institutem předběžné otázky. S časovým odstupem vstupu ČR do EU zde vzniknul již dostatečný prostor pro analýzu této oblasti a vyvození kvalifikovaných závěrů.

S přihlédnutím k vývoji na poli evropského práva považuji za vhodné zmínit terminologické vymezení některých pojmů. Dříve používané pojmy *komunitární právo* a *unijní právo* (které bylo dříve s ohledem na jejich obsah nutné rozlišovat), jsou v této práci ve svém původním významu zachovány v přímých citacích, kde je také zachováno původní číslování ustanovení primárního práva. V textu je používáno zastřešujících pojmů *evropské právo* a *právo evropské unie*, které jsou plně zaměnitelné, jakožto pojmů objímajících veškeré právní akty orgánů EU.

¹ Jednalo se zejména o publikace českých autorů - BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005. 517 s. a STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006.

1 Předběžná otázka v evropském právu

V této úvodní části se budu věnovat předběžné otázce jako institutu evropského práva, s cílem podat o této problematice základní informace a charakterizovat ji v její základní podstatě, čímž si chci vytvořit obecný terminologický a obsahový základ pro další kapitoly diplomové práce.

1.1 Definice předběžné otázky

Pokud bych chtěl definovat předběžnou otázku a samotné řízení o předběžné otázce co nejjednodušeji, řekl bych, že se jedná o základní druh řízení před Soudním dvorem, jehož cílem je interpretovat evropské právo. Dle mého názoru je právě tato ta nejjednodušší a zároveň nevýstižnější definice, kterou lze tento institut definovat a přiblížit ho i laikovy. Za základní právní definici potom může posloužit jeho úprava v primárním právu, konkrétně ve Smlouvě o Fungování Evropské unie² (dále jen „SFEU“).

Ustanovení evropského práva o předběžné otázce lze považovat za jedno z nejzajímavějších a nejdůležitějších v celém systému evropského práva. A jen málokdo by si při jeho zrodu dokázal představit důležitost a význam, kterého řízení o předběžné otázce v budoucnu dosáhne. A s jistou mírou nadsázky jej lze považovat za „klenot“ mezi nástroji Soudního dvora, kterými je nadán k ochraně systému evropského práva.³

1.1.1 Charakter a funkce předběžné otázky v evropském právu

V minulosti Soudní dvůr svým rozhodováním nejenom definoval a rozvíjel tento institut jako takový, ale právě na jeho základě rozvinul další, v dnešní době již nedílné aspekty evropského práva a zformulovat tak soubor jeho základních vlastností.⁴ Soudní dvůr tak svým rozhodováním přispěl k vytvoření nástroje pro každodenní aplikaci evropského práva na národní i unijní úrovni. A to prostřednictvím dosud nevídané formy spolupráce⁵ mezi Soudním dvorem a soudy členských států založené na vzájemném právním dialogu.⁶

² Smlouva o fungování Evropské unie, ve znění Lisabonské smlouvy. Úřední věstník Evropské unie C 83/47, 30. března 2010.

³ CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 460.

⁴ Přímý účinek a nadřazenost evropského práva, ochrana základních lidských práv nebo například definování jednolitých svobod jednotného vnitřního trhu.

⁵ Spolupráce mezi soudními orgány se silným mezinárodním prvkem, který je založený na principu supranacionality.

⁶ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s, 2007, s. 176.

Předběžná otázka se také stala nástrojem, který tento ojedinělý vztah dále modifikoval. Z původního dvoustranného horizontálního vztahu, který spočíval v oddělení jejich funkcí a principiální výlučnosti rozhodnutí. Postupem doby ovšem docházelo k proměně na vztah spíše vertikální a rozšiřování dopadu rozhodnutí Soudního dvora.⁷

Funkce předběžné otázky v evropském právu

Institut předběžné otázky plní v systému evropského práva dvě významné funkce, které přispívají k jeho dalšímu celkovému rozvoji.

První funkcí je samotný rozvoj evropského práva. Pomocí předběžné otázky může Soudní dvůr interpretovat evropské právo takový způsobem, že vyjasní jeho výklad nebo vysloví principy, na kterých je založeno. Další funkcí je zajištění jednotnosti evropského práva. Rozhodnutí Soudního dvora ve svém důsledku zavazují všechny vnitrostátní orgány členských států při jeho aplikaci.⁸ Bez toho by mohlo docházet k rozdílné aplikaci evropského práva, což by bylo proti smyslu jeho existence. Právě pomocí předběžné otázky je zajištěno, že je evropské právo v celé EU vykládáno identicky.

Závěrem

Výše zmíněné funkce, které institut předběžné otázky zajišťuje, dávají každému jednotlivci možnost efektivně bránit a vymáhat jeho práva v celé EU a to hlavně s ohledem na různé právní tradice a jazykové odlišnosti v jednotlivých členských státech, které by právě efektivní vymahatelnost evropského práva mohly značně omezovat nebo dokonce znemožňovat.⁹

Institut předběžné otázky je v současnosti bezpochyby jedním z nejdůležitějších nástrojů evropského práva, který je vybudován na principu supranacionality, která spočívá v unikátní formě spolupráce soudů národních a unijních. Výsledkem čehož je netradiční zdroj práva a právních principů, který zároveň právo napříč EU sjednocuje a poskytuje mu i jeho adresátům náležitou ochranu.

1.2 Strany řízení o předběžné otázce

Ze samotného článku 267 SFEU je jasné, že subjektem řízení je Soudní dvůr. Druhým subjektem jsou soudy členských států, které jsou nadány právem, se s předběžnou otázkou na

⁷ Blíže viz - CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 461.

⁸ CHALMERS, Damian a kol. *European Union law: text and materials*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 157-158.

⁹ DOLEŽIL, Tomáš. Předběžná otázka a odpovědnost členského státu za porušení komunitárního práva. *Evropské a mezinárodní právo*, 2003, roč. 7, č. 6, s. 11.

Soudní dvůr obrátit. Na první pohled velice jednoduché, což platí o Soudním dvoru, ale pojem soud členského státu je s ohledem na různorodou právní úpravu „soudních orgánů“ mnohem složitější správně definovat a tedy i správně určit, o které orgány napříč EU se jedná. Správné uchopení pojmu soud členského státu má nesmírný význam pro jednotu evropského práva, a proto se jeho definování ujal Soudní dvůr.¹⁰

I přesto, jak jsem výše uvedl, že je řízení o předběžné otázce nástroj, který také poskytuje ochranu právům jednotlivce, jedná se pouze o nástroj nepřímé ochrany jeho práv. Jednotlivec jako soukromá osoba není považován za účastníka řízení o předběžné otázce a není mu tedy přiznáno právo aktivní legitimace. I tak je řízení o předběžné otázce ojedinělým způsobem, jak se může jednotlivec se svou věcí dostat před Soudní dvůr.¹¹

1.2.1 Soudní dvůr Evropské unie v řízení o předběžné otázce

Vztah Soudního dvora k soudům členských států v řízeních o předběžné otázce je velice specifický. Jejich vzájemný vztah není založen na klasické soudní hierarchické struktuře, ale vyvinul se mezi nimi jedinečný způsob spolupráce, který propojuje unijní a národní úroveň na principu spolupráce,¹² jejíž podstatou je respekt k pravomocem soudu členského státu.¹³

Soudnímu dvoru nepřísluší rozhodovat meritorně, protože řízení o předběžné otázce je řízením mezitímním, kdy rozhodnutí ve věci samé náleží pouze soudu členského státu, před kterým bylo zahájeno. Úlohou Soudního dvora je tedy rozhodnout o dílčím problému, který je ovšem svým významem nepostradatelný pro rozhodnutí ve věci samé.¹⁴ Děje se tak proto, že je to právě soud členského státu, který je do detailů obeznámen s podrobnostmi probíhajícího sporu a má podrobnější znalosti vnitrostátních právních předpisů, které jsou aplikovány. Soudnímu dvoru je zase vymezeno rozhodovat o platnosti a výkladu evropského práva.¹⁵

Vedle vzájemného vztahu Soudního dvora a soudů členských států a rozdělení jejich úloh v procesu řízení o předběžné otázce je Soudní dvůr povolán k tomu, aby rozhodnul, zda

¹⁰ CHALMERS, Damian a kol. *European Union law: text and materials*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 153-154.

¹¹ EGGER, Alexandr. Fungování a praxe řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora ve světle posledního vývoje. *Evropské a mezinárodní právo*, 2003, roč. 7, č. 6, s. 3.

¹² Věc 16/65 *Firma G. Schwarze vs. Einfuhr und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel* [1965] ECR 877.

¹³ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 178.

¹⁴ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 377.

¹⁵ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 178.

je dotazující orgán vůbec možné považovat za soud členského státu pro účely řízení o předběžné otázce.¹⁶

1.2.2 Soud členského státu a jeho úloha v řízení o předběžné otázce

V řízení o předběžné otázce je to pouze soud členského státu, který řízení o předběžné otázce iniciuje. Ovšem záleží na Soudním dvoru, zda žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyhoví nebo ne.

Definiční znaky soudu členského státu

V tomto směru je nejdůležitější samotné vymezení faktického obsahu pojmu „soud členského státu,“ což je důležité vzhledem k odlišným právním úpravám jednotlivých členských států EU a ne úplně totožnému obsahovému vnímání soudních a nesoudních orgánů z hlediska národního práva. Tato situace vedla k postupnému vývoji definičních znaků, které po jejich naplnění opravňují konkrétní orgán obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr.

Dle judikatury¹⁷ Soudního dvora je soudem členského státu ve smyslu článku 267 SFEU orgán, který splňuje tyto definiční znaky:

- má zákonný základ,
- zasedá permanentně,
- má obligatorní pravomoc,
- je nezávislý,
- rozhoduje ve sporném řízení,
- ve své činnosti se řídí platnými právními předpisy.¹⁸

Faktickou aplikací těchto definičních znaků nedochází k tomu, že by na jejich základě evropské právo vyloučilo některé ze soudů členských států jako oprávněné podat předběžnou otázku. Právě naopak je právo obracet se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou přiznáno i takovým národním orgánům, které nejsou národním právem explicitně jako soudy vnímány.¹⁹

Z výše uvedeného plyne, že oprávnění k zahájení řízení o předběžné otázce budou mít orgány soudního typu, pokud budou rozhodovat ve sporných řízeních. Proto jsou z řízení o

¹⁶ CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 464.

¹⁷ Věc C-393/92 *Municipality of Almelo v. NV Energiebedrijf Ijseelmij* [1994] ECR I-1477, bod 21; C-54/96 *Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] ECR I-4961, bod 23, 109/88 *Danfoss* [1989] ECR 3199, bod 7 a 8; C-416/96 *El-Yassini v. Secretary of State for the Home Department* [1999] ECR I-1209, bod 17.

¹⁸ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 26-27.

¹⁹ Tamtéž, s. 27.

předběžné otázky vyloučeny nesporná řízení a řízení, jejichž výsledkem nebude rozhodnutí soudní povahy (např. správa obchodního rejstříku nebo katastru nemovitostí). Nejasnosti vyvstávají v případě rozhodčích soudů, kde ve velké míře záleží na postavení konkrétního orgánu, které mu je přiznáno národním právem a charakteru řízení. Jedná se hlavně o otázku obligatorní a fakultativní pravomoci.²⁰ Podobnou nejistotu lze nalézt i v případě orgánů zajišťujících ochranu hospodářské soutěže, kdy soudní dvůr v některých případech přiznal právo předběžnou otázku položit a u jiných typově velice podobných orgánů odmítnul na položenou otázku odpovědět.²¹ U správních orgánů, lze předpokládat, že položení předběžné otázky nebude ze strany Soudního dvora akceptováno, protože v jejich rozhodovací činnosti je zřejmá absence prvku nezávislosti a nestrannosti,²² která je dána mocenským charakterem těchto orgánů.^{23 24}

1.2.3 Další aspekty vztahu Soudního dvora a soudů členských států

Přípustnost návrhu k řízení o předběžné otázce

Nutně přišlo v jejich vztahu i na otázku přípustnosti žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce. Stejně jako každý jiný orgán, tak i Soudní dvůr posuzuje, zda je příslušný o podaném návrhu rozhodnout. V počátcích svého působení nekladl žádné zásadnější překážky a ochotně odpovídal na položené otázky, tak chtěl povzbudit soudy členských států ke kladení předběžných otázek, což bylo dozajista ku prospěchu věci. Postupem času ovšem došlo k přelomu v jeho přístupu a vytvořil několik podmínek podmiňujících zahájení řízení o předběžné otázce.²⁵

Soudní dvůr judikoval²⁶ skutečnosti, za kterých odmítne rozhodnout o jemu položené otázce z důvodu nepřípustnosti:

²⁰ Srov. Věc 102/81 *Nordsee Deutsche Hochseefischerei GmbH v. Reederei Mond Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG* [1982] ECR 1095 a 109/88 *Handels-og Kontorfunktionerernes Forbund I Danmark vs. Dansk Arbejdsgiverforening, zastupující Danfoss* [1989] ECR 3199.

²¹ Srov. Věc C-54/96 *Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] ECR I-4961 a C-53/03 *Synetairismos Farmakopoiou Aitolias & Akarnanias (Syfait) and Others, v. Glaxosmithkline AEVE* [2005] ECR I-4609.

²² Věc C-24/92 *Pierre Corbiau v. Administration des Contributions* [1993] ECR I-1277.

²³ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 181-182.

²⁴ Srov. CHALMERS, Damian a kol. *European Union law: text and materials*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 154-155.

²⁵ STEHLÍK, Václav. K charakteristice vztahu mezi národními soudy a Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce. *Jurisprudence*, 2005, roč. 14, č. 5, s. 3.

²⁶ Věc 104/79 *Pasquale Fogila v. Mariella Novello* [1980] ECR 745; 244/80 *Pasquale Fogila v. Mariella Novello* [1981] ECR 3045; 338/85 *Fratelli Pardini SpA v. Ministero del Commercio noc l'Estro a Banca Toscana* [1988] ECR 2041; 126/80 *Maria Salonia v. Giorgio Poidomani and Franca Baglieri* [1981] ECR 1563;

- neexistence opravdového sporu před soudem členského státu,
- řízení před soudem členského státu bylo již ukončeno,
- vznesená otázka má hypotetický charakter, nemá reálný základ v předloženém sporu,
- nedostatečná specifikace právního a skutkového stavu v žádosti o rozhodnutí ve věci předběžné otázky.²⁷

Žádost a její formulace

Forma aktu, kterým soud členského státu žádá Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce, není evropským právem explicitně stanovena. Forma tohoto aktu je ponechána plně dikci vnitrostátního práva.²⁸

Co se týče samotné formulace předkládaných otázek, jejich přesná úprava v evropském právu neexistuje, ale i přesto zde existují jistá kritéria, ze kterých je při jejich formulování nutné vycházet. Primárně je nutné vycházet z rozdělení pravomocí mezi Soudním dvorem a soudy členských států. Úkolem Soudního dvora je evropské právo vykládat, popřípadě posuzovat jeho platnost. Národním soudům potom přísluší toto právo aplikovat.²⁹

Pro formulaci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce platí, že předběžnou otázku je třeba formulovat precizním způsobem, který reflektuje konkrétní případ, ale přesto je natolik abstraktní, aby nezavdal přímo příčinu k aplikaci práva v konkrétním případě. Jakmile vnitrostátní soud rozhodne o předložení předběžné otázky, vyčká rozsudku Soudního dvora a řízení do té doby obvykle přeruší.³⁰ Soud členského státu žádost o zodpovězení předběžné otázky doplní o:³¹

- stručné vylíčení sporu,
- uvedení relevantních vnitrostátních právních předpisů a judikatury,
- vymezení relevantních předpisů evropského práva,
- uvedení důvodů k zahájení řízení o předběžné otázce,

C-320/90, C-321/90 a C-322/90 *Telemarsicabruzzo SpA v. Circostel and Ministero delle Poste e Telecomunicazioni and Ministero della Difesa* [1993] ECR 393.

²⁷ ŠÍŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s, 2007, s. 179.

²⁸ Informativní sdělení O zahajování řízení o předběžné otázce vnitrostátními soudy, Úřední věstník Evropské unie C 160/1 ze dne 28. května 2011, bod 20.

²⁹ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 176-177.

³⁰ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 382.

³¹ CHALMERS, Damian a kol. *European Union law: text and materials*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 151.

- případně shrnout nejdůležitější relevantní argumentaci stran sporu.³²

S problematikou formy a formulace předběžné otázky by soudům členských soudů mohlo být značně nápomocné Informativní sdělení O zahajování řízení o předběžné otázce vnitrostátními soudy,³³ které slouží jako nezávazný návod v celém procesu řízení o předběžné otázce.

1.3 Předmět řízení o předběžné otázce

Z článku 267 SFEU vyplývá, že předmětem řízení o předběžné otázce je *rozhodování o výkladu Smluv a platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie*. V řízení o předběžné otázce můžeme tedy nalézt hned dva předměty řízení. Prvním z nich je výklad evropského práva a druhým je posuzování jeho platnosti.³⁴ Posuzování platnosti se ovšem nevztahuje na primární právo, protože to představuje právní základ EU, kterým je Soudní dvůr vázán a nepřísluší mu tedy posuzovat jeho platnost.³⁵

Ve velkém množství případů se v rozhodování ve věci předběžné otázky bude jednat o vyslovení existence přímého účinku jednotlivých ustanovení jak primárního tak i sekundárního práva. V případě sekundární legislativy bude Soudnímu dvoru příslušet i posouzení jeho platnosti, spojené s pravomocí zrušit takové ustanovení, které odporuje ustanovením mu nadřazeným.^{36 37}

1.4 Zahájit či nezahájit řízení

Prvním předpokladem pro zahájení řízení o předběžné otázce je existence samotného otázky zahrnující výklad či platnost evropského práva. Jediný kdo může řízení iniciovat, je soud členského. To je plně v jeho uvážení a nemusí přihlížet k návrhům ze strany účastníků sporu. Soud členského státu může dojít k závěru, že není nutné zahájit řízení o předběžné otázce a to z důvodu, že to není pro spor relevantní, otázka byla již Soudním dvorem rozhodnuta anebo je odpověď na ni zcela jasná.³⁸

³² Informativní sdělení O zahajování řízení o předběžné otázce vnitrostátními soudy, Úřední věstník Evropské unie C 160/1 ze dne 28. května 2011, bod 22.

³³ Informativní sdělení O zahajování řízení o předběžné otázce vnitrostátními soudy, Úřední věstník Evropské unie C 160/1 ze dne 28. května 2011.

³⁴ SVOBODA, Pavel. *Úvod do Evropského práva*. 3. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 152.

³⁵ Podobně jako Ústavnímu soudu České republiky nepřísluší posuzovat ústavnost ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky nebo zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

³⁶ ŠÍŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 177-178.

³⁷ Srov. CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 462-463.

³⁸ Tamtéž, s. 466-467.

Oprávnění podat předběžnou otázku má tedy každý soud členského státu. Soud má možnost problematiku evropského práva ve sporu posoudit sám a tím pádem se nemusí obracet na Soudní dvůr, pokud to nepovažuje za nutné. Jeho případné pochybení je totiž možné napravit ještě v odvolacím řízení, kdy se již bude muset soud s největší pravděpodobností na Soudní dvůr s předběžnou otázkou obrátit. Ovšem toto by nemělo bránit soudcům nižších soudů v odvaze obracet se na Soudní dvůr, protože na základě jejich dotazů došlo k formulování mnoha principů evropského práva.³⁹ Vedle toho by se institut předběžné otázky mohl stát i nástrojem, jak se může nižší soud názorově vzepřít stanovisku nadřízeného soudu, které by jinak musel v podstatě slepě respektovat.⁴⁰

Právě naopak je tomu u soudů členských států, proti jejichž rozhodnutí není ve vnitrostátním právu přípustný žádný opravný prostředek. Soudce, který se dostane do takové situace je povinen se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr obrátit. Problematika definitivnosti rozhodnutí a procesních postupů je ponechána plně vnitrostátnímu právu a Soudní dvůr do toho žádným způsobem nezasahuje. V této souvislosti je vhodné zmínit, že Soudní dvůr za tyto soudy nepovažuje pouze orgány na nejvyšším stupni dané hierarchie, ale posuzuje typově jednotlivá řízení, jejich charakter a charakter orgánu, před kterým je řízení vedeno.⁴¹ Jako opravný prostředek je ve smyslu článku 267 SFEU nutné považovat řádné opravné prostředky, v žádném případě sem nelze řadit obnovu řízení nebo ústavní stížnost.⁴²

1.4.1 Předběžná otázka není vždy nezbytná

I přesto, že existují zcela jasné předpoklady, za kterých soudům členského státu vzniká povinnost obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou, existují i takové situace, kdy je možné se této povinnosti zbavit. A to na základě výjimek stanovených v judikatuře⁴³ Soudního dvora.

Vyřešení otázky evropského práva nemá pro případ žádný význam

V tomto případě se nejedná o výjimku v pravém slova smyslu, ale spíše o konstatování faktu, že není dána povinnost soudu členského státu se na Soudní dvůr obracet s otázkami

³⁹ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 184-185.

⁴⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena, Význam komunitárního práva pro právní praxi členského státu stále roste. *Právní zpravodaj*, 2007, roč. 8, č. 5, s. 4.

⁴¹ tzv. konkrétní teorie Věc 107/76 *Hoffmann-La Roche AG v Centrafarm Vertriebsgesellschaft Pharmazeutischer Erzeugnisse mbH* [1977] ECR 957.

⁴² TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 381-382.

⁴³ Věc 28-30/62 *Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV, Hoechst-Holland NV vs. Netherlands Inland Revenue Administration* [1963] ECR 31 a 283/81 *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA vs. Ministry of Health* [1982] ECR 3415.

evropského práva, které nemají pro rozhodnutí sporu význam a to i v případě, že si není výkladem evropského práva jistý. Jedná se tedy spíše o potvrzení pravomoci soudů členských států k zahájení řízení o předběžné otázce.⁴⁴

Acte éclairé

První skutečnou výjimkou je teorie *acte éclairé*, jejíž podstatou je, že otázka týkající se výkladu evropského práva byla již předmětem rozhodnutí Soudního dvora, zároveň podmíněná existencí ustálené judikatury. Proto je daná problematika považována za již objasněnou a v těchto případech tedy zaniká povinnost obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr i pro ostatní soudy členských států. A to bez ohledu na druh řízení před Soudním dvorem či absenci naprosté identity řešené otázky.^{45 46}

Acte clair

Druhou výjimkou je teorie *acte clair*, která spočívá v tom, že je výklad evropského práva bez dalšího naprosto jasný a nejsou o něm žádné pochybnosti. V těchto případech také zaniká povinnost obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou. O *acte clair* je ovšem možné hovořit jen za následujících podmínek stanovených Soudním dvorem:⁴⁷

- neexistence pochybností o správné aplikaci evropského práva,
- aplikující soudce je přesvědčený, že jím posuzovaná ustanovení jsou stejně jako jemu zřejmá i ostatním soudům členských států EU jako i Soudnímu dvoru.⁴⁸

Zároveň je ovšem nutné naplnit několik předpokladů, aby bylo možné o ustanovení evropského práva prohlásit, že je jeho výklad jasný a bez pochybností:

- Komparace všech jazykových mutací evropského práva, které je nutné považovat za autentické,
- vnímat specifickou terminologii evropského práva, která není nutně shodná s terminologií národní,
- respektovat způsob interpretací, které jsou charakteristické pro evropské právo (zejména s ohledem na cíle EU, stav a vývoj evropského práva).⁴⁹

⁴⁴ BOBEK, Michal. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 32-33.

⁴⁵ 283/81 *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v. Ministry of Health* [1982] ECR 3415, bod 13 a 14.

⁴⁶ BOBEK, Michal. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 33.

⁴⁷ Tamtéž, s. 34-37.

⁴⁸ 283/81 *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v. Ministry of Health* [1982] ECR 3415, bod 16.

Závěrem

Za těchto situací je tedy možné, aby byl soud členského státu zproštěn povinnosti předkládat předběžnou otázku Soudnímu dvoru. V případě *acte clair* se ovšem situace komplikuje. I když na první pohled se to jeví jako velice otevřený přístup ze strany Soudního dvora s dostatkem manévrovacího prostoru, podrobnějším zkoumáním dozajista dojdeme k názoru, že pro většinu soudců bude zcela nemožné současně naplnit všechny zmíněné podmínky.⁵⁰ Jejich naplnění je ovšem jen velice těžko kontrolovatelné a bude také záležet na přístupu soudů členských států, jak se k tomuto postaví.⁵¹

1.5 Účinky rozhodnutí o předběžné otázce

Tím nejzásadnějším účinkem rozhodnutí Soudního dvora ve věci předběžné otázky je míra závaznosti samotného rozhodnutí. Co se týče závaznosti takového rozhodnutí směrem k soudům členských států, je zcela jasné, že tímto rozhodnutím bude vázán dotazující se soud členského státu. Mnohem zajímavější je ovšem otázka, zda může mít rozhodnutí Soudního dvora ve věci předběžné otázky účinky i vůči ostatním soudům členských států, respektive zda je bude také zavazovat. I přesto že v systému evropského práva precedenty formálně neexistují, tak absence širších účinků rozhodnutí Soudního dvora by byla přímo v rozporu cíli evropského práva a bránila by jeho dalšímu rozvoji.⁵²

1.5.1 Závaznost rozhodnutí o předběžné otázce pro soudy členského státu

Otázku účinků rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce ve smyslu jeho závaznosti pro ostatní soudy členského státu byla již nastíněna výše, kde jsem se zabýval možnostmi zproštění povinnosti soudu členského státu se v této věci na Soudní dvůr obracet.

Závaznost ve výkladu evropského práva

Kromě efektu zániku povinnosti obrátit se na Soudní dvůr, takového dřívější rozhodnutí tedy fakticky váže všechny ostatní soudy členských států a nabývá tedy účinků *erga omnes*. Je k tomu ovšem důležité podotknout, že tímto není v žádném případě dalším soudům členských států omezeno právo se na stejnou otázku znovu dotázat, pokud existují ve

⁴⁹ BOBEK, Michal. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 37.

⁵⁰ Blíže viz - BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 230-231.

⁵¹ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 185-187.

⁵² CHALMERS, Damian a kol. *European Union law: text and materials*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 169-170,

výkladu evropského práva nějaké pochybnosti. Ovšem v případě stejné nebo podobné otázky výkladu evropského práva se dá očekávat, že Soudní dvůr odkáže na své dřívější rozhodnutí.⁵³

Existence závaznosti rozhodnutí vůči všem soudům členských států, je bezpochyby jasná u rozhodnutí ve skutkově stejných či velice podobných případech (výklad stejného ustanovení evropského práva – případy *Da Costa*⁵⁴ a *Van Gend en Loos*⁵⁵). Situace se ovšem komplikuje v případě, že nejde o posuzování typově stejné či podobné otázky evropského práva, která nemá společný právní základ nebo druh řízení. Tímto se Soudní dvůr zabýval v případě *CILFIT*⁵⁶ kde konstatoval, že soudy členských států se na Soudní dvůr nemusejí obracet, pokud se Soudní dvůr touto otázkou již ve svých dřívějších rozhodnutích zabýval a to bez ohledu na jejich povahu, čímž rozšířil dopad závaznosti svých rozhodnutí.⁵⁷

Závaznost v platnosti evropského práva

V otázkách platnosti evropského práva byl Soudní dvůr mnohem konkrétnější, co se týče závaznosti jeho rozhodnutí. V tomto směru bylo důležité rozhodnutí ve věci *International Chemical Corporation*.⁵⁸ Soudní dvůr svým dřívějším rozhodnutím zrušil právní akt, který byl aplikován ve výše zmíněném řízení. Soudní dvůr při formulaci svého postoje vycházel z cíle, který představuje řízení o předběžné otázce. Tímto cílem je jednotná interpretace a aplikace evropského práva. Formuloval stanovisko, že jednotnost platnosti evropského práva je stejně důležitá jako jednotnost jeho výkladu⁵⁹ a nezáleží na tom, kdy a za jakých okolností byl akt prohlášen za neplatný a musí být neplatný vůči všem. V otázce neplatnosti je také důležité mít na paměti požadavek právní jistoty adresátů práv a povinností, kdy není přípustné, aby vůči někomu byl zrušený akt aplikován a vůči jiným ne.⁶⁰

Závěrem

Z výše uvedeného tedy jasně vyplývá, že i když je rozhodnutí o předběžné otázce jasně směřováno ke konkrétnímu soudu členského státu, který toto řízení inicioval,

⁵³ CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 468.

⁵⁴ Věc 28-30/62 *Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV, Hoechst-Holland NV vs. Netherlands Inland Revenue Administration* [1963] ECR 3.

⁵⁵ Věc 26/62 *NV Algemene Transport en Expeditie Onderneming van Gend & Loos vs. Netherlands Inland Revenue Administration* [1963] ECR 1.

⁵⁶ Věc 283/81 *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA vs. Ministry of Health* [1982] ECR 3415, bod 13a 14.

⁵⁷ CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 469.

⁵⁸ Věc 66/80 *SpA International Chemical Corporation vs. Amministrazione delle Finanze dello Stato* [1964] ECR 1191.

⁵⁹ Případy *CILFIT* a *Da Costa*.

⁶⁰ CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 471-472.

tak struktura a charakteristické vlastnosti řízení o předběžné otázce mu propůjčují schopnost zavazovat i všechny ostatní soudy členských států. Zároveň byla ovšem soudům členských států ponechána možnost znovu řízení o předběžné otázce zahájit.⁶¹

1.5.2 Předběžná otázka jako precedent

Ve výše uvedeném jde jasně pozorovat vývoj precedenčního systému v evropském právu, jehož důsledkem jsou změny ve vztahu Soudního dvora a soudů členských států. Původní zamýšlený vztah soudů evropských a národních založený na spolupráci a výlučnosti, se tímto do značné míry modifikuje. Zavedením precedenčního systému dochází ke skryté změně toho vztahu na spíše hierarchický a částečné ztrátě prvotní výlučnosti.⁶²

Tato změna byla vlastně nevyhnutelná, protože s ohledem na procesní ekonomii by bylo velice obtížné, aby Soudní dvůr odpovídal na stejnou otázku opakovaně a to se stejným závěrem. Možné riziko spočívá v tom, že by mohly soudy členských států špatně interpretovat rozhodnutí Soudního dvora. Na druhou stranu nelze popřít nesporný přínos, kterým je zřejmé posílení jednotnosti výkladu evropského práva. Soudy členských států se tak zároveň stávají i soudy evropskými, které budou schopny rychle a efektivně uvádět evropské právo do praxe.⁶³

Soudní dvůr tímto způsobem tedy úspěšně obdařil svá rozhodnutí silou precedentu. Ovšem s ohledem na citlivost tohoto tématu pro kontinentální právní systémy, se precedent v evropském právu skrývá za pojmem ustálená judikatura či předešlá rozhodnutí, to ovšem nic nemění na způsobu, jak tento systém funguje a ovlivňuje evropské právo.⁶⁴

1.6 Shrnutí

Jak jsem již výše uvedl, v této kapitole jsem si nebral za své přijít s novými poznatky na poli evropského práva, konkrétně o institutu předběžné otázky, ale vytvořit si východisko pro další zpracování obsahu mé diplomové práce. Nehledě na účel této kapitoly považuji za vhodné zmínit se několika slovy o významu a přínosu institutu předběžné otázky.

Předběžnou otázku je v současnosti možné považovat za jeden ze základních kamenů celého systému evropského práva. Jejím základním cílem je dbát o ochranu evropského práva a to tím, že se jejím prostřednictvím zajistí jednotný výklad a aplikace jednotlivých

⁶¹ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I. Ústavní základy EU*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 193.

⁶² CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, s. 473-474.

⁶³ Tamtéž, s. 477-478.

⁶⁴ BOBEK, Michal. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 33-34.

ustanovení evropského práva. Vedle toho se ovšem svou jedinečnou povahou stala v rukou Soudního dvora nástrojem, který dokázal modifikovat samotný právní řád, na kterém byla založena. Předběžná otázka se ukázala být nástrojem tvorby práva v tom smyslu, že byly jejím prostřednictvím formulovány základní principy a specifika evropského práva, čímž byl umožněn vznik jedinečného systému evropského práva.

Těchto výsledků bylo dosaženo zejména tím, že i samotná předběžná otázka samu sebe v průběhu své existence modifikovala a Soudnímu dvoru se tak podařilo vytvořit si ideální podmínky pro realizaci tak vysokých cílů. I když to doktrína výslovně neuvádí, tak lze institut předběžné otázky na základě jeho vlastností považovat za překvapivé vtažení precedentu do systému evropského práva. Právě přes kontinentální původ evropského práva se jedná o velice specifickou vlastnost institutu evropského práva, která na druhou stranu dokázala velice originálním a efektivním způsobem formovat evropské právo, které to pro naplnění svého specifického cíle vyžadovalo.

Předběžná otázka se postupem času vyvinula v jedinečný nástroj ochrany a rozvoje evropského práva, který nabyl nebývalého významu, o jehož důležitosti pro budoucnost při jeho vzniku neměl dozajista nikdo tušení.

2 Předběžná otázka v českém právním prostředí

V této části diplomové práce se budu zabývat právním životem předběžné otázky v českém právním prostředí. Zejména se budu věnovat otázkám institucionálním a to v tom smyslu, které orgány založené na základě českého právního řádu jsou nadány právem, popřípadě povinností předkládat předběžné otázky Soudnímu dvoru.

Budu tedy především zkoumat naplnění definičních znaků (zákonný základ, stálost, obligatorní pravomoc, nezávislost, rozhodování *inter parters* a rozhodování na základě platného práva⁶⁵), které je nutné naplnit, aby bylo konkrétnímu orgánu přiznáno postavení soudu členského státu v dikci článku 267 SFEU, jak jej vykládá Soudní dvůr.

Tomuto zkoumání podrobím orgány soudní soustavy⁶⁶ ČR. Vedle těchto se budu zabývat i postavením orgánů nesoudního typu a to především Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, rozhodčími soudy a stavovskými komorami.

2.1 České soudy a předběžná otázka

Co se týče jednotlivých článků soudní soustavy v ČR (Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy⁶⁷), dozajista nevyvstanou žádné pochybnosti o tom, že tyto orgány vyhoví všem definičním znakům, aby byly Soudním dvorem považovány za oprávněné k předkládání předběžných otázek. Kromě těchto judikaturou Soudního dvora definovaných podmínek, je nezbytně nutná přítomnost otázky týkající se výkladu evropského práva v konkrétním řízení, aby se bylo možné výše zmíněné právo uplatnit.⁶⁸

Podmínka zákonnosti je naplněna zakotvením těchto orgánů českém právním řádu. Soudy jako orgány veřejné moci, respektive moci soudní, jsou zakotveny v Ústavě České republiky a v zákoně o soudech a soudcích.⁶⁹ Samotné zákonné zakotvení dozajista poskytuje dostatečnou záruku naplnění podmínky stálosti, která je silně vyjádřena skutečností, že jsou tyto orgány konstituovány na ústavní úrovni. Nezávislost, obligatorní pravomoc a fakt, že soudy rozhodují na základě platného práva, jsou vyjádřeny v ustanoveních Ústavy České

⁶⁵ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 26-27.

⁶⁶ Obecné soudy, správní soudy a Ústavní soud České republiky.

⁶⁷ Článek 91 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸ Srov. FOLTÝN, Valentin, Uplatnění institutu prejudiciálního řízení v podmínkách právního řádu ČR po vstupu ČR do Evropské unie. *Evropské a mezinárodní právo*, 2003, roč. 12, č. 5, s. 36.

⁶⁹ Článek 90 a následující ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů, ve znění pozdějších předpisů.

republiky a v zákoně o soudech a soudcích.⁷⁰ Jediná pochybnost může eventuálně vzniknout v případě podmínky rozhodování ve sporném řízení (*inter partes*), kdy ne všechna řízení vedená před soudy jsou ze své podstaty sporná, ale jedná se o řízení nesporná.⁷¹ V případě nesporných řízení by tedy nebylo možné se ze strany těchto soudních orgánů na Soudní dvůr s předběžnou otázkou obrátit.

Řízení o předběžné otázce je v ČR tedy možné iniciovat v civilním⁷² soudním řízení před všemi instancemi soustavy českých obecných soudů, a to i v řízení o předběžném opatření⁷³ nebo ve zkráceném řízení.⁷⁴ A to i přes výrazně oslabený prvek spornosti řízení, který je ovšem Soudní dvůr připraven tolerovat za předpokladu, že se bude jednat o rozhodnutí soudního charakteru.⁷⁵ Předběžnou otázku lze za obdobných podmínek pokládat také v případech spadajících do trestního či správního soudnictví.⁷⁶

2.1.1 Soud posledního stupně

Při určování, který orgán je nutné považovat za soud posledního stupně, se nabízejí dva možné přístupy. Jedná se o teorii *abstraktní* (institucionální), která se má svůj základ v názoru, že soudem posledního stupně je soud členského státu, který formálně zaujímá pozici na vrcholu soudní soustavy. Proti této úvaze stojí teorie *konkrétní* (funkční), jejíž podstatou je funkční posouzení v každém případě. To znamená, že by si měl každý jednotlivý soudce sám posoudit, zda je proti jeho rozhodnutí v konkrétním řízení přípustný opravný prostředek podle vnitrostátního práva. Není-li tomu tak, je povinen obrátit se na Soudní dvůr s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, pokud to okolnosti projednávaného případu vyžadují.⁷⁷

S tím spojeným aspektem je posouzení samotné existence, formy a náležitostí procesního prostředku, kterým je případně možné dané rozhodnutí napadnout. Obecně by se dalo říci, že pro účely určení soudu za soud posledního stupně nesmí být jeho rozhodnutí napadnutelné běžnými opravnými prostředky. Běžným opravným prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, který je přípustný pro obě strany sporu a nezávislý na uvážení

⁷⁰ Srov. např. článek 82 odst. 1 a čl. 95 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a §2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ Např. činnost soudů při správě obchodního rejstříku, řízení o dědictví nebo prohlášení za mrtvého.

⁷² Civilní řízení bude s ohledem na charakter orgánu, před kterým je řízení vedeno, množství a povahu samotných řízení, pravděpodobně největší příležitostí pro kladení předběžných otázek k Soudnímu dvoru.

⁷³ § 74 – 77a zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁴ § 172 – 175 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ Více viz - STEHLÍK, Václav. Teoretické aspekty pojmu "soud" v řízení o předběžné otázce podle čl. 234 SES na pozadí judikatury ESD. *Právník*, 2005, roč. 144, č. 7, s. 709 – 718 a s. 727.

⁷⁶ HLAVSA, Petr. *Soudní řád správní a předpisy související: s úvodem k aplikaci komunitárního práva a k předběžné otázce: podle stavu k 1.10.2008*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2008, s. 12.

⁷⁷ Tamtéž, 2005, s. 208 – 210.

soudu. Tímto jsou vyloučeny mimořádné opravné prostředky, jako jsou milost prezidenta, obnova řízení nebo ústavní stížnost.⁷⁸

2.1.2 České soudy posledního stupně

Nejvyšší soudy

V případě Nejvyššího soudu (dále jen „NS“) a Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) jistě nebude žádných pochybností o tom, že se jedná o soudy posledního stupně, které budou povinny se v případě pochybností o výkladu či platnosti evropského práva obrátit na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.⁷⁹ Toto vyplývá z jejich pozice v soudní soustavě českých soudů, kde stojí na jejím vrcholu jak v soustavě soudů obecných, tak soudů správních.

Soudy posledního stupně podle Občanského soudního řádu

Soudní řízení podle Občanského soudního řádu je zpravidla dvouinstanční. To je zaručeno právem odvolat se proti rozhodnutí soudu prostřednictvím procesního institutu odvolání, které je ve smyslu článku 267 SFEU považováno za běžný opravný prostředek.

Ovšem i český okresní soud se může stát soudem posledního stupně a to v okamžiku, kdy proti jeho rozhodnutí není přípustné odvolání. Odvolání není přípustné, jedná-li se o rozhodování v tzv. bagatelních věcech, kdy je odvolání vyloučeno.⁸⁰ V těchto prvoinstančních řízeních je zároveň vyloučena možnost se dovolat.⁸¹ V takovém případě se i z běžného českého okresního soudu stane v očích Soudního dvora soud posledního stupně, se všemi povinnostmi, které mu z toho plynou.⁸²

Na základě předchozího odstavce by se mohlo zdát, že krajské soudy budou v odvolacích řízeních vždy soudy posledního stupně. Nebude tomu tak ovšem ve všech případech a to právě s ohledem na procesní institut dovolání, které je možné z pohledu evropského práva považovat za běžný opravný prostředek.⁸³ A to i přesto, že je dovolání úžeji vymezené než odvolání, ale i tak se jedná o běžně dostupný opravný prostředek pro obě strany řízení a dále pro charakter tohoto institutu, který směřuje k jednotě výkladu práva.⁸⁴ Závisí tedy na předmětu konkrétního řízení a přípustnosti důvodů dovolání, zda bude

⁷⁸ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 211 a s. 216.

⁷⁹ BOBEK, Michal. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce?. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 5, s. 177 – 178.

⁸⁰ Srov. § 202 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁸¹ Srov. § 236 a 237 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 216 – 217.

⁸³ Věc C-99/00 *Kenny Roland Lyckeskog v. Åklagarkammeren i Uddevalla* [2002] ECR I-4839, bod 16-18.

⁸⁴ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 217.

dovolání v dané věci přípustné.⁸⁵ Pokud bude dovolání nepřípustné, stává se soudem posledního stupně v civilním řízení odvolací soud s výjimkou bagatelních řízení. V případě přípustnosti dovolání je potom nutné za soud posledního stupně považovat NS.⁸⁶

Soudy posledního stupně podle Soudního řádu správního

V případech správního soudnictví je běžným opravným prostředkem kasační stížnost,⁸⁷ která je svým charakterem velice podobná institutu odvolání v civilním řízení. To zejména s ohledem na šíři jejího použití a běžnou dostupnost účastníkům řízení. Právě i s ohledem na minimální možnost kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost či nepřijatelnost,⁸⁸ je soudem posledního stupně v soudním řízení správním NSS.⁸⁹

Soudy posledního stupně podle Trestního řádu

Trestní řízení je na rozdíl do řízení civilního koncipováno po procesní stránce takovým způsobem, že žádné trestní řízení není v zásadě ze zákona řízením jednoinstančním,⁹⁰ proto se v trestním řízení nikdy nemůže soud první instance stát soudem posledního. S ohledem na široké pojetí institutu dovolání v trestním řízení se soudem posledního stupně bezvýhradně stává NS. Pokud by totiž došlo k nesprávné aplikaci evropského práva ze strany odvolacího soudu, je možné se dovolat na základě ustanovení trestního řádu.⁹¹ Takto široce koncipované dovolání v trestním řízení v podstatě vylučuje odvolací soudy jako soudy posledního stupně.⁹²

Závěrem

Pokud přihlídneme k výše zmíněnému, musíme nepochybně dojít k závěru, že aplikací funkčního testu při posuzování jednotlivých řízení se může dostat do postavení soudu posledního stupně i český okresní soud, který je po formální stránce na nejnižší úrovni soudní soustavy českých soudů. Sice se bude s největší pravděpodobností jednat o naprosté minimum případů, kdy by se soudy nižších instancí do tohoto postavení dostaly a to s ohledem na nízký finanční limit bagatelních sporů v kombinaci s malou četností sporů

⁸⁵ Srov. § 236 a 237 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁶ Podrobněji viz - BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 216-219.

⁸⁷ § 102 a 103. zákona č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ Srov. § 104 a 104a zákona č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ BOBEK, Michal. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce?. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 5, s. 178.

⁹⁰ Srov. § 245 a násl. zákona č. 141/196 Sb., O trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

⁹¹ §265b odst. 1 písm. g) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

⁹² BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 219.

dotýkajících se evropského práva v takovýchto případech. I když historie již dokázala, že i takový spor⁹³ se může dostat až před Soudní dvůr.

2.1.3 Procesní úprava předběžné otázky v českém právu

S přistoupení ČR do EU muselo nutně dojít k promítnutí evropského práva do českého právního řádu. K tomuto ovlivňování českého práva došlo téměř ve všech oblastech společenských vztahů, protože evropské právo postupem času objímá stále širší okruh těchto vztahů. Evropské právo ovlivňovalo a měnilo český právní řád již před datem vstupu ČR do EU, protože přijímání evropského práva do národních právních řádů je nedílnou součástí přístupového procesu, který je nutné úspěšně absolvovat před samotným přistoupením.

Výše zmíněné probíhá většinou formou nařízení či směrnic, v případě předběžné otázky se však jedná o přímý účinek konkrétního ustanovení primárního práva.⁹⁴ Právě proto by český soudce měl správně čerpat své zmocnění pro zahájení řízení o předběžné otázce přímo ze SFEU, která má přednost před jakoukoliv národní pravou. Nezáleží tedy na zákonném základu řízení o předběžné otázce ve vnitrostátním právu.⁹⁵

Na základě výše zmíněného je velice jednoduché dojít k závěru, že existence zákonné úpravy institutu předběžné otázky v národním právu není nezbytně nutná, snad jen v některých otázkách procesních, které přispějí spíše k efektivnějšímu používání tohoto nástroje a zjednodušení celého postupu na vnitrostátní úrovni. Tato případná úprava by buď plně odpovídala úpravě evropské a byla by tedy zcela nadbytečná nebo by s ní byla v rozporu a tím pádem by se stala neaplikovatelnou.

Základní úprava předběžné otázky má svou oporu přímo v primárním právu, dále je dílčím způsobem rozvinuta například ve statutu Soudního dvora nebo jeho jednacím řádu.⁹⁶ Případná další úprava a to úprava procesně právní stránky je ponechána vnitrostátnímu právu, zejména ve věcech týkajících se formy předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce a s tím spojených procesních úkonů v řízení.⁹⁷ Ovšem i na některé procesní aspekty jsou evropským právem kladeny požadavky, které je nutné dodržet. Jakákoliv vnitrostátní

⁹³ Věc 6/64 *Costa v. ENEL* [1964] ECR 585.

⁹⁴ Článek 267 Lisabonské smlouvy - Smlouva o fungování Evropské unie, ve znění Lisabonské smlouvy. Úřední věstník Evropské unie C 83/47, 30. března 2010.

⁹⁵ BOBEK, Michal. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce?. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 5, s. 176.

⁹⁶ Statut Soudního dvora Evropské unie - Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie vydané Radou Evropské unie, Úřední věstník Evropské unie C 115/1 ze dne 9. května 2008 a Jednací řád Soudního dvora – Konsolidované znění Jednacího řádu Soudního dvora, Úřední věstník Evropské unie C 177/1 ze dne 2. července 2010.

⁹⁷ GRYGAR, Jiří, GRYGAR, Eduard. Česká procesní úprava ve vztahu k řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropských společenství. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 8, s. 277.

legislativa k článku 267 SFEU musí být koncipována tak, že nebude omezovat či znemožňovat zahájení řízení o předběžné otázce,⁹⁸ v porovnání s podobnými procesními úkony vnitrostátního práva. V opačném případě by soudy členského státu musely tuto vnitrostátní úpravu zcela ignorovat.^{99 100}

V úpravě českého práva procesního¹⁰¹ tedy došlo k doplnění některých procesně právních úkonů reflektujících institutu předběžné otázky a to v oblasti týkající se přerušení řízení z důvodu předložení žádosti o rozhodnutí předběžné otázky Soudním dvorem.¹⁰²

Úprava podle občanského soudního řádu

- *Soud řízení přeruší, jestliže rozhodl, že požádá Soudní dvůr Evropských společenství o rozhodnutí o předběžné otázce.*¹⁰³

Úprava podle soudního řádu správního

- *Předseda senátu řízení usnesením přeruší, jestliže rozhodl, že požádá Soudní dvůr Evropských společenství o rozhodnutí o předběžné otázce.*¹⁰⁴

Úprava podle trestního řádu

- (1) *Ustanovení § 9 se nepoužije na předběžné otázky, o nichž rozhoduje výlučně Soudní dvůr zřízený předpisy Evropských společenství (dále jen "Soudní dvůr").*
- (2) *V případě, že soud v řízení podle tohoto zákona podává žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, vydá rozhodnutí o přerušení řízení.*
- (3) *Při podávání žádosti Soudnímu dvoru o rozhodnutí o předběžné otázce se soud řídí příslušnými předpisy upravujícími řízení před Soudním dvorem.*
- (4) *Rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce je závazné pro všechny orgány činné v trestním řízení.*¹⁰⁵

Výše citovaná procesně právní úprava přinesla do českých soudních řádů obligatorní povinnost přerušit řízení. Jedná se ovšem spíše o kosmetické úpravy, které přímo reflektují

⁹⁸ BOBEK, Michal. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce?. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 5, s. 177.

⁹⁹ KRÁL, Richard. České soudy a řízení o předběžné otázce před ESD. *Evropské právo*, 2003, roč. 7, č. 7, s. 39.

¹⁰⁰ Srov. CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008, 466.

¹⁰¹ Takových procesních kodexů, jejichž předmět úpravy se dotýká řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem, tzn. trestní řád, občanský soudní řád a soudní řád správní.

¹⁰² GRYGAR, Jiří, GRYGAR, Eduard. Česká procesní úprava ve vztahu k řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropských společenství. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 8, s. 277.

¹⁰³ § 109 odst. 1 písm. d) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ § 48 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ § 9a zákona č. 141/196 Sb., O trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

institutu předběžné otázky jako specifický důvod pro přerušení řízení. Tato úprava je ovšem do jisté míry nadbytečná, protože situaci, kterou řeší, by bylo pravděpodobně možné řešit i podle předchozí právní úpravy.¹⁰⁶

Podobnost jednotlivých úprav

Všechny výše uvedené procesní úpravy jsou v cíli, který sledují obsahově shodné a to poskytnout soudům procesní nástroj v procesu řízení o předběžné otázce, konkrétně se jedná o založení obligatorní povinnosti přerušit řízení, pokud soud požádá Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce.

Občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“) i Soudní řád správní (dále jen „SŘS“) jsou proti úpravě v Trestním řádu stručné (dále jen „TrŘ“). TrŘ je vedle základního pravidla, které tato ustanovení stanovují, doplněn o další pravidla, která jsou v podstatě nadbytečná, protože obsahově řeší oblast vztahů, která je již řešena právem evropským. Tento stav lze považovat za do jisté míry nekoncepční, když je stejný institut řešen rozdílně, i když se nejedná o rozdíl zásadní.¹⁰⁷

Nadbytečnost úpravy předběžné otázky v českém právním řádu

V případě OSŘ a SŘS by bylo možné postupovat i podle předcházející právní úpravy,¹⁰⁸ která tuto problematiku řešila dostatečně.¹⁰⁹ V TrŘ není ustanovení, podle kterého by bylo možné postupovat jako v případě OSŘ a SŘS.

Na základě výše uvedeného vyvstává otázka, co vedlo zákonodárce k těmto legislativním změnám, které nebyly dle mého nezbytně nutné. Pokud nahlédneme do důvodových zpráv k jednotlivým změnám, tak dojdeme k závěru, že důvodem je potřeba ucelená kodifikace taxativního výčtu důvodů pro přerušení řízení před soudem. To je zdůvodněno existencí pravomoci Soudního dvora rozhodovat o předběžné otázce.¹¹⁰ Tyto provedené změny byly ke schválení předloženy s vágním odůvodněním, které nepodává žádný přesvědčivý důvod o nutnosti provést změny reflektující institut předběžné otázky.

¹⁰⁶ Blíže viz - GRYGAR, Jiří, GRYGAR, Eduard. Česká procesní úprava ve vztahu k řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropských společností. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 8, s. 277-278.

¹⁰⁷ GRYGAR, Jiří, GRYGAR, Eduard. Česká procesní úprava ve vztahu k řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropských společností. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 8, s. 279.

¹⁰⁸ Srov. § 109 odst. 2 písm. dc zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a § 48 odst. 2 písm. f) zákona č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ GRYGAR, Jiří, GRYGAR, Eduard. Česká procesní úprava ve vztahu k řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropských společností. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 8, s. 278.

¹¹⁰ Sněmovní tisk 580/0Novela z. občanský soudní řád a Sněmovní tisk 533/0, část č. ½ Novela z. o trestním řízení soudním – EU [online]. <http://psp.cz>, [cit. 11. listopadu 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/sntisk.sqw?o=4>>.

Závěrem

Zakotvení explicitních odkazů týkajících se institutu předběžné otázky nám zcela jasně dokazuje, že se evropské právo přímo promítá do českého národního práva. Svým charakterem doplňují povahu celého procesu řízení o předběžné otázce a to na straně soudů členských států, kterým je dán procesní návod přímo v národním právu. Soudům je tak poskytnuta dodatečná podpora ve snaze obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou,¹¹¹ protože je jim v tomto nelehkém úkolu poskytnut návod jak po procesní stránce postupovat přímo ve vlastním právním řádu, který je jim svou povahou nejbližší.

Na druhou stranu se dle mého názoru jedná o relativně nadbytečnou kodifikaci. Zároveň je ovšem nutné podotknout, že i když se jedná o úpravu nadbytečnou, tak sebou nenese žádné negativní dopady, pro které by ji bylo nutné považovat za krok špatným směrem.

2.2 Ústavní soud České republiky a předběžná otázka

Co se týče samotného Ústavního soudu České republiky (dále jen „ÚS“), tak si s ohledem na své postavení v soustavě českých soudů a svůj význam dozajista zaslouží, abych mu věnoval samostatnou část. S ohledem na jeho výjimečné postavení co se týče oblasti jeho rozhodovací činnosti a skutečnost, že je vlastně jediným článkem specializované soudní soustavy.¹¹²

První věc, kterou je nutné posoudit, je skutečnost, zda se jedná o soud členského státu ve smyslu článku 267 SFEU, stejně jak jsem výše zkoumal u obecných, trestních a správních soudů. I přesto, že je v podstatě již na první pohled zřejmé, že ÚS všem kritériím vyhoví a bez větších pochybností jej bude možné ve smyslu evropského práva považovat soud členského státu. Pro úplnost provedu jejich stručný rozbor.

2.2.1 Ústavní soud jako soud členského státu

Kritérium zákonnosti je naplněno zakotvením ÚS v českém právním řádu na ústavní úrovni,¹¹³ podrobněji dále rozvedený speciálním zákonem.¹¹⁴ Stálý charakter ústavního soudu

¹¹¹ BOBEK, Michal. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce?. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 5, s. 176.

¹¹² Jak ostatně sám Ústavní soud konstatoval ve svých rozhodnutích – viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 9. července 1996, sp. zn. II. ÚS 294/95; nálezy Ústavního soudu ze dne 14. února 1996, sp. zn. II. ÚS 156/95; nálezy Ústavního soudu ze dne 26. června 1995 sp. zn. IV. ÚS 188/94; nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 12. ledna 1995, sp. zn. IV. ÚS 92/94.

¹¹³ Článek 83 a následující ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

je dostatečně garantován ústavním zakotvením tohoto orgánu, což silně omezuje a stěžuje možnost změny jeho statutu. Nezávislost je dána samotným charakterem ÚS, jako vrcholného orgánu ochrany ústavnosti. To je dále výslovně prohlášeno i v zákonné úpravě.¹¹⁵ Obligatorní pravomoc i rozhodování na základě práva je opět možné dohledat v explicitní podobě zakotvené v Ústavě a zákonu o Ústavním soudu, kde je ústavnímu soudu přesně vymezena oblast, která přísluší do jeho působnosti.¹¹⁶ Co se týče spornosti charakteru řízení před ÚS, ten je v řízení před ústavním soudem také přítomen.

Protože došlo k naplnění všech požadovaných definičních znaků, lze z pohledu evropského práva, respektive Soudního dvora, považovat ÚS za soud členského státu, který je nadaný obracet se s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce na Soudní dvůr.

2.2.2 Postoj ústavního soudu k problematice předběžné otázky

Z teoretického pohledu je tedy ÚS oprávněn iniciovat řízení o předběžné otázce. V tomto směru je ovšem velice zajímavým aspekt, který stojí za bližší prozkoumání a to jak se k tomu staví samotný ÚS, zda sám sebe považuje za soud členského státu ve smyslu článku 267 SFEU a to zejména s ohledem na specifické postavení ÚS a jeho úlohu.

Z faktického hlediska jde o „ochotu českého ústavního soudu účastnit soudního dialogu v Evropě. Zkušenosti z jiných členských států jsou různé a pohybují se do bezproblémového přístupu k interakci se Soudním dvorem (např. ústavní soudy Švédska, Rakouska, Belgie, Polska nebo Slovenska) až k odmítavému postoji (německý Spolkový ústavní soud).“¹¹⁷ Bude tedy záležet jen na samotném ÚS, jak se k tomu postaví.

Přístup Ústavního soudu v jeho judikatuře

Pokud tedy chceme zodpovědně posoudit faktický přístup ÚS k jeho právu obracet se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr, je nutné posoudit jeho činnost v tomto směru. ÚS se sice doposud na Soudní dvůr s žádnou konkrétní předběžnou otázkou neobrátil, ale v několika svých nálezech se k této problematice vyjádřil a na jejich základě je možné poměrně přesně určit jím zastávaný postoj.

Poprvé se k této problematice vyjádřil v nálezu II. ÚS 14/04 ze dne 25. ledna 2006, kde ho návrhové vyzýval k položení předběžné otázky, kterou ovšem ÚS shledal jako neodůvodněnou, s tím že „ústavní soud není v posuzovaném případě soudem poslední

¹¹⁵ Článek 82 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a § 133 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ Srov. např. ustanovení čl. 87 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ HAMULÁK, Ondřej. *Právo Evropské unie v judikatuře Ústavního soudu České republiky*. Praha: Leges, 2010, s. 163.

*instance podle čl. 234 Smlouvy o založení Evropských společenství, neboť jeho úkolem není, aby poskytoval ochranu právům, nýbrž aby chránil ústavnost [čl. 83 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava")], a ústavní stížnost není opravným prostředkem proti rozhodnutím obecných soudů. Návrhem na položení předběžné otázky by se tudíž Ústavní soud mohl zabývat jen tehdy, pokud by se obecný soud, jehož rozhodnutí nebylo v posuzovaném případě možné napadnout opravnými prostředky, v souladu s čl. 234 Smlouvy o založení Evropských společenství, za použití čl. 35 odst. 1 a čl. 46 Smlouvy o Evropské unii, neobrátil na Soudní dvůr Evropských společenství s předběžnou otázkou výkladu zakladatelského dokumentu, jejíž položení některý účastník navrhoval.*¹¹⁸

V tomto nálezu ÚS odmítnul předběžnou otázku položit s odkazem na jeho specifickou úlohu, kterou je ochrana ústavnosti a s tím související nepřípustnost v tomto konkrétním případě. Zároveň naznačil, že za jiných okolností by se mohl v budoucnu případně na Soudní dvůr obrátit. Sice výslovně nekonstatoval, že by se cítil být soudem členského státu, ale co je důležité, tak nevyšloví opak.

V dalším svém nálezu Pl. ÚS 50/04 ze dne 8. března 2006 se ÚS již mnohem blíže zabýval otázkou, zda je či není oprávněn pokládat předběžnou otázku. „*Je třeba se tázat, zda v případě soudu, který má zúžený úhel pohledu při posuzování věci, jakým je Ústavní soud, je vhodné, aby předával věci ESD. Tato otázka se jeví jako legitimní přinejmenším v řízení o abstraktní kontrole norem, jímž je i řízení v dané věci. Například italský ústavní soud ve svém rozhodnutí z roku 1995 konstatoval, že se necítí být soudem podle čl. 234 Smlouvy ES (viz rozhodnutí z 29. 12. 1995 č. 536/95, Messaggero Servizi Sr. v. Office of Registrar of Padua). Přitom vyšel ze dvou důvodů. Ústavní soud není soudem, na který se vztahuje čl. 234 Smlouvy ES a čl. 234 nelze použít v určitých typech řízení, která ústavní soud vede (řízení o abstraktní kontrole norem).*

Na druhou stranu nelze ignorovat opačnou praxi jiných ústavních soudů členských států, které se naopak považují za soud ve smyslu čl. 234 Smlouvy ES a v řadě případů předběžnou otázku k ESD vnesly (rakouský ústavní soud nebo belgický arbitrážní soud) (srov. Bobek, M. – Komárek, J. – Passer, J. M. – Gillis, M.: Předběžná otázka v komunitárním právu. Linde, Praha 2005, str. 72 – 73).

Ústavní soud si je vědom delikátnosti nalezení odpovědi na otázku, zda lze Ústavní soud považovat za soud podle čl. 234 Smlouvy ES, popřípadě v jakých typech řízení, a

¹¹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 25. ledna 2006, sp. zn. II. ÚS 14/04.

nezbavuje se do budoucna možnosti zaujmout k této otázce jednoznačnou odpověď, tj. předložit v jednotlivých typech řízení věc k posouzení ESD.

Ústavní soud je však nyní toho názoru, že v daném případě by bylo možné na projednávanou věc vztáhnout jednu z výjimek zformulovaných v judikatuře ESD [viz případ 283/81, Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v. Ministry of Health, (1982) ECR 3415, nedávno potvrzen v rozhodnutí ze dne 15. 9. 2005, C 495/03, Intermodal Transports BV v Staatssecretaris van Financiën].¹¹⁹

V tomto nálezu samotný ÚS vyslovil, že je důležité odpovědět na otázku, zda je či není soudem členského státu. Ovšem samotnému položení předběžné otázky se vyhnul zdůvodněním, že otázku není nezbytné položit s odkazem na teorii *acte éclairé*. Dále také poukázal na skutečnost, že mezi ostatními evropskými ústavními soudy nepanuje absolutní shoda v této otázce. ÚS se tedy velice přiblížil tomu, aby se jasně vyslovil o svém postavení jako soudu členského státu, ale okolnosti případu mu dali možnost se odpovědi vyhnout a tím oddálit odpověď na kýženou otázku.

V dalším svém nálezu ÚS postupoval velice podobně. „*Ústavní soud již dříve uvedl (srov. nález sp. zn. Pl. ÚS 50/04, č. 156/2004 Sb.), že se nezbavuje do budoucna možnosti zaujmout k této otázce jednoznačnou odpověď, tj. předložit v jednotlivých typech řízení věc k posouzení Soudnímu dvoru. I doktrína zastává názor, že Ústavní soud je v některých typech řízení soudem ve smyslu čl. 234 SES (srov. např. Bobek, M. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr s předběžnými otázkami? Právní rozhledy 5/2004, str. 179 - 180). V projednávané věci je však dle názoru Ústavního soudu namísto aplikovat jednu z výjimek z povinnosti položit předběžnou otázku. Soudní dvůr totiž ve svých rozhodnutích (zejm. C-283/81, Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v. Ministry of Health, [1982] ECR 3415 či z poslední doby C-495/03, Intermodal Transports BV v Staatssecretaris van Financiën) formuloval doktrínu acte clair, podle níž za situace, kdy je řádná aplikace komunitárního práva natolik zřejmá, že nedává žádný prostor pro rozumné pochybnosti, není třeba požádat o interpretaci komunitárního práva Soudní dvůr (k tomu i Bobek, M. Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES. Praha: C.H. Beck, 2004, str. 34 a násl.).¹²⁰*

I v tomto případě se ÚS nepřímou přihlásil k právu předkládat předběžnou otázku a jako v případech předtím našel možnost, jak se položení otázky svým způsobem vyhnout,

¹¹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04.

¹²⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 30. června 2008, sp. zn. IV. ÚS 154/08.

tentokrát prostřednictvím teorie *acte clair*. Vedle toho si ovšem ponechal otevřenou cestu jak se později k dané problematice vrátit a v případě nutnosti vyslovit jasné stanovisko.

Závěrem

ÚS se dostal svým způsobem do pozice „mrtvého brouka“ a tohoto postoje se konzistentně drží. Na jednu stranu ve své judikatuře akcentuje důležitost vyřešení otázky, zda je či není soudem členského státu ve smyslu článku 267 SFEU, kdy sice tuto skutečnost nepřímou připouští a to i tím, že odkazuje na doktrinální přístup, který ho za soud členského státu považuje. Co je ovšem důležitější, nikdy se proti tomuto výslovně nepostavil. Na druhou stranu se pokaždé položení předběžné otázky vyhnul a to tím, že využil přípustné výjimky¹²¹ z povinnosti obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr. ÚS tímto svým přístupem vyvolává více otázek než odpovědí a ponechává odbornou veřejnost v nejistotě v tom smyslu, že se doposud jasně nevyjádřil. Otázkou zůstává spíše tento zdrženlivý přístup ÚS, který je dle mého názoru spíše kontraproduktivní, protože odpověď na danou otázku je v podstatě jasná, jen jí chybí „posvětit“ ze strany ÚS.

I když to ÚS výslovně nekonstatoval, lze z jeho přístupu, prezentovaných názorů a odkazování na doktrinální přístup s velkou mírou jistoty prohlásit, že je soudem členského státu a je v případě nutnosti se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr v budoucnosti obrátit a účastnit se tak soudního dialogu v Evropě.

2.2.3 Ústavní soud jako soud posledního stupně

Na základě výše zmíněného je dle mého názoru prokázané, že ÚS je soudem členského státu ve smyslu článku 267 SFEU a je tedy oprávněn iniciovat řízení o předběžné otázce. Posledním aspektem, který je tedy v souvislosti s ÚS vyřešit, je jeho případná povinnost řízení o předběžné otázce zahájit.

„V rámci své působnosti je Ústavní soud instancí prvního a posledního stupně. I v rámci specializované působnosti Ústavního soud mohou vyvstat a bezpochyby také vyvstanou otázky výkladu komunitárního práva. Stane-li se tak, Ústavní soud bude aplikovat komunitární právo, a stává se tak soudem komunitárním. A nejen to – protože rozhoduje v první a zároveň poslední instanci, bude soudem posledního stupně s povinností obracet se na Soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce.“¹²²

¹²¹ Teoretické přístupy *acte clair* a *acte éclairé*, formulované Soudním dvorem v případě CILFIT.

¹²² BOBEK, Michal. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce?. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 5, s. 179.

I přes výjimečné postavení ÚS co do speciálního postavení v soudní soustavě, tak i v oblasti jeho rozhodovací činnosti, se prokázalo, že je soudem členského státu s právy i povinnostmi, které z toho plynou. Doposud se sice ÚS této své role aktivně neuchopil, ale svým konzistentním postojem dává najevo, že v případě nutnosti se na Soudní dvůr obrátí.

2.3 Orgány nesoudního typu a jejich vztah k předběžné otázce

Do této chvíle jsem se zabýval orgány soudního typu, které byly tak přímo koncipovány českým právem. O těchto orgánech v podstatě neexistovaly žádné pochybnosti, že by nevyhovovaly evropskému konceptu soudu členského státu. Evropské právo ovšem tento pojem vykládá širěji, což otevírá příležitost i pro orgány nesoudního typu obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr. To je ovšem možné pouze za předpokladu, že svým charakterem dokážou naplnit všechna definiční kritéria soudu členského státu.

Vyhovět těmto kritériím není ovšem v případě jiných než klasicky soudních orgánů jednoduché. V této části se převážně zaměřím na otázky českého práva, kde se budu konkrétně zabývat postavením vybraných orgánů založených českým právem a jejich vztahu k institutu předběžné otázky, doplněných nastíněním dané problematiky o evropský rozměr.

2.3.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Stručný úvod do problematiky na poli evropského práva

Problematiky orgánů ochrany hospodářské soutěže a institutu předběžné otázky napříč celou EU je charakteristická proměnlivým přístupem Soudního dvora, který těmto orgánům v některých případech právo na položení předběžné otázky přiznal a jindy toto odmítnul. „Soudní dvůr totiž uznal německý Výbor pro dozor nad veřejnými zakázkami,¹²³ tyrolský zemský Úřad pro veřejné zakázky,¹²⁴ či španělské hospodářsko správní tribunály¹²⁵ jako soudní orgány ve smyslu článku 234 SES.“¹²⁶ Na druhou stranu však u řeckého orgánu ochrany hospodářské soutěže rozhodl, že nemá pravomoc o předběžné otázce položené ze

¹²³ Věc C-54/96 *Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] ECR I-4961.

¹²⁴ Věc C-103/97 *Köllensprenger a Atzwanger* [1999] ECR I-551.

¹²⁵ Věc C-110/98 až c-147/98 *Gabalfrisa SL and Others v. Agencia Estatal de Administración Tributaria (AEAT) and Others* [2000] ECR I-1577.

¹²⁶ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 38 – 39.

strany Epitropi Antagonismou¹²⁷ rozhodnout, neboť daný úřad nelze považovat za soudní orgán ve smyslu článku 267 SFEU.¹²⁸

I přesto, že u všech výše zmíněných případů byla otázka nestrannosti a nezávislosti značně pošramocena, protože se jednalo o orgány instančního přezkumu a ne o nezávislé třetí orgány, dále reálně existovala případná možnost přezkoumání jejich rozhodnutí ve správním soudnictví. Tak Soudní dvůr na položené otázky odpověděl.¹²⁹ Ovšem v případě řeckého soutěžního orgánu již odpovědět odmítnul a to z důvodu možnosti přezkumu ze strany řeckého ministra rozvoje a absence záruk proti odvolání členů řeckého úřadu, čímž byla dle Soudního dvora překročena přípustná míra, pro považování orgánu za nezávislý.¹³⁰

Problém dle mého spočíval v míře nezávislosti soutěžních orgánů a spornosti konkrétního typu řízení, které v minulosti Soudní dvůr posuzoval poměrně benevolentně a uznal soutěžní orgány za soudy členského státu. Tímto způsobem posouval hranici pro uznání orgánu za soud členského státu. V případě řeckého orgánu ovšem postavení soudu členského státu nepřiznal a to právě s ohledem na nedostatečnou nezávislost, čímž do jisté míry naznačil, jak bude rozhodovat v budoucnosti.

Dalším aspektem, který do této situace vnáší velké nejasnosti, je častý rozpor ve stanoviscích generálních advokátů s odůvodněními podanými Soudním dvorem. Tato právní stanoviska se ve výše zmíněných případech až diametrálně odlišovala, čímž dochází k vytváření nejistoty v této oblasti.¹³¹

Závěrem

Příčinu této situace lez hledat v odlišném postavení soutěžních orgánů napříč EU, a proto je značně obtížné předjímat, zda je možné orgány ochrany hospodářské soutěže obecně považovat za soudy členského státu nebo ne a tím tak předpovídat budoucí přístup Soudního dvora. Jistou náповědou by ovšem mohl být důraz Soudního dvora v případě Syfait na fakt, že Evropská komise má pravomoc převzít konkrétní případ od národního soutěžního orgánu, tak dochází k oslabení pozice národních orgánů ochrany hospodářské soutěže. Tento

¹²⁷ Věc C-53/03 *Synetairismos Farmakopoion Aitolias & Akarnanias (Syfait) and Others, v. Glaxosmithkline AEVE* [2005] ECR I-4609.

¹²⁸ KINDL, Jiří. *Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 21, s. 792.

¹²⁹ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 39.

¹³⁰ KINDL, Jiří. *Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 21, s. 793.

¹³¹ Blíže viz - STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 50-54.

argument je fakticky nepřekonatelný, a proto nelze do budoucna považovat soutěžní orgány za soudy členského státu.¹³²

K samotnému Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Roli orgánu ochrany soutěžního práva plní v ČR Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“). ÚOHS má svůj zákonný základ v kompetenčním zákoně a ve specializovaném zákoně.¹³³ Tento zákonný základ je i dostatečný předpokladem pro stálost ÚOHS, který je zdůrazněn charakterem výše zmíněného kompetenčního zákona. Protože se jedná o správní orgán, tak je mu zákonem svěřena obligatorní pravomoc a je vyžadováno, aby se při své činnosti řídil platným právem s ohledem na jeho veřejnoprávní charakter a jeho poslání.¹³⁴ Pokud jde o nezávislost, tak její narušení by mohlo být spatřováno v tom, že vrcholný představitel je jmenován exekutivou. To je ovšem vyváženo omezením funkčního období, neslučitelností s členstvím v politické straně a značným omezením odvolatelnosti.¹³⁵ V případě českého soutěžního úřadu nefunguje žádný vztah podobný vazbě řeckého soutěžního úřadu, kde probíhala kontrola ze strany ministerstva rozvoje,¹³⁶ proto je možné ÚOHS považovat za dostatečně nezávislý a to i s ohledem na flexibilní přístup Soudního dvora k tomuto kritériu.

Mimo sporného charakteru řízení, kterému se budu věnovat později, je na základě výše zmíněného po formální stránce možné ÚOHS považovat za soud členského státu ve smyslu článku 267 SFEU. Dle mého názoru byly definiční znaky naplněné v dostatečné míře, aby kvalifikovali ÚOHS k podání předběžné otázky. Co se týče spornosti řízení, tak Soudní dvůr již dříve svým rozhodováním¹³⁷ dokázal svou flexibilitu v otázkách posuzování spornosti řízení, kdy obecně slevil ze svých nároků na spornost a to například tím, posuzoval celé řízení jako celek¹³⁸ s jeho specifickými národními charakteristikami.¹³⁹

¹³² Tamtéž, s. 55-56.

¹³³ § 2 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů a § 1 odst. 1 zákona č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁴ Např. zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů nebo zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁵ STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 76.

¹³⁶ KINDL, Jiří. Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 21, s. 793.

¹³⁷ Např. Věc C-54/96 *Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] ECR I-4961.

¹³⁸ Věc C-338/85 *Fratelli Pardini SpA v. Ministero del Commercio noc l'Estro a Banca Toscana* [1988] ECR 2041.

¹³⁹ Blíže viz - STEHLÍK, Václav. Teoretické aspekty pojmu "soud" v řízení o předběžné otázce podle čl. 234 SES na pozadí judikatury ESD. *Právník*, 2005, roč. 144, č. 7, s. 709-13.

Řízení před ÚOHS

S ohledem na výše zmíněné se zaměřím různé typy řízení před ÚOHS a posoudím přítomnost spornosti v nich. Nejběžnějším typem řízení, která probíhají před ÚOHS jsou řízení o dohodách narušujících soutěž (srov. čl. 101 SFEU), o dominantním postavení a jeho zneužívání (srov. čl. 102 SFEU) a spojování soutěžitelů vedená ve vnitrostátním řízení podle zákona o ochraně hospodářské soutěže,¹⁴⁰ která jsou svým charakterem řízení správní. Ve vztahu ke všem těmto typům řízení je třeba konstatovat, že sporný charakter u nich nalézt nelze. Úřad v nich totiž naprosto jednoznačně vystupuje jako vyšetřující správní orgán, který je současně nadán rozhodovací pravomocí. ÚOHS v těchto řízeních nemá postavení třetí nezúčastněné strany.¹⁴¹ Obdobně jako v případě řeckého soutěžního orgánu zde existuje možnost odnětí pravomoci Komisí.¹⁴² na základě čl. 11 odst. 6 nařízení Rady č. 1/2003.

Na základě výše zmíněných skutečností a charakteru řízení před ÚOHS a ve světle rozhodnutí v případě Syfait „*musíme možnost zahájení řízení podle čl. 234 SES zřejmě vyloučit. I ve vztahu k českému Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže se uplatní pravomoc Evropské komise převzít jím projednávaný případ, který zahrnuje aplikaci komunitárního práva na ochranu hospodářské soutěže. Setrvá-li Soudní dvůr na svém právním závěru, což lze předpokládat, nebude se tedy moci ani český Úřad na ochranu hospodářské soutěže na Soudní dvůr obrátit.*“¹⁴³

Výše uvedená řízení jsou typově ta nejběžnější před ÚOHS a s ohledem na jejich nutný soulad se současnou evropskou legislativou, která patří do oblasti výlučné pravomoci EU,¹⁴⁴ se dá s vysokou mírou pravděpodobnosti předpokládat, že Soudní dvůr nepřijme žádost o rozhodnutí ve věci předběžné otázky od ÚOHS v této oblasti a to právě s ohledem na výše zmíněné pravomoci komise v této oblasti.

Jinak by tomu ovšem mohlo být v případě řízení podle zákona o veřejných zakázkách,¹⁴⁵ kde ÚOHS vystupuje jako orgán dohledu a v daných řízeních přezkoumává zákonost úkolů zadavatele s cílem zajistit transparentnost zadávání veřejných zakázek a dodržování zásad stejného zacházení a nediskriminace zájemců a uchazečů o veřejné

¹⁴⁰ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴¹ KINDL, Jiří. Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 21, s. 794.

¹⁴² Srov. článek 11 odst. 6 Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy, Úřední věstník Evropské unie L 1, ze dne 4. ledna 2003.

¹⁴³ STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 77.

¹⁴⁴ Srov. článek 3 Lisabonské smlouvy - Smlouva o fungování Evropské unie, ve znění Lisabonské smlouvy. Úřední věstník Evropské unie C 83/47, 30. března 2010.

¹⁴⁵ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

zakázky¹⁴⁶ Jeho pozici v takových řízeních lze „*cum grano salis*“ označit za nezúčastněného třetího, kdy rozhoduje o sporu mezi zadavatelem, případně spolu s vybraným uchazečem či uchazeči, na straně jedné a stěžovatelem (neúspěšným uchazečem) na straně druhé.¹⁴⁷

Při troše shovívavosti ze strany Soudního dvora by bylo možné ve výše zmíněném typu řízení uznat ÚOHS za soud členského státu a to i s přihlédnutím k faktům, že Soudní dvůr již dříve připustil předběžnou otázku od orgánů ochrany soutěžního práva v souvislosti s dohledem nad zadáváním veřejných zakázek¹⁴⁸ a nemožnost odejmutí řízení ze strany Komise v tomto typu řízení.¹⁴⁹

Závěrem

Na základě výše uvedených skutečností lze v jistém úzkém a čistě teoretickém pojetí považovat ÚOHS za soud členského státu. Toto je ovšem úvaha čistě teoretická a faktické přiznání či nepřiznání práva položit předběžnou otázku by záleželo až na ochotě a vůli Soudního dvora, zda a v jaké míře by přistoupil k posouzení charakteru daného řízení. Soudní dvůr by byl tedy arbitrem a až na základě jeho rozhodnutí by bylo možné definitivně konstatovat postavení ÚOHS ve věci práva položit předběžnou otázku.

Je ovšem nutné zdůraznit, že na základě dřívějšího rozhodování Soudního dvora v podobných případech a jeho přístupu k některým definičním kritériím soudu členského státu, zde existuje jistá šance, že by vyhověl. Ovšem s ohledem na poslední vývoj není možné s jistotou rozhodnutí Soudního dvora předjímat. Determinujícím prvkem by se tedy stala míra nezávislosti ÚOHS a konkrétní druh řízení. Převažujícím názorem v doktríně ovšem je, že ÚOHS není soudem členského státu a to zejména s ohledem na míru nezávislosti.¹⁵⁰

¹⁴⁶ Srov. § 112 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁷ KINDL, Jiří. Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 21, s. 794.

¹⁴⁸ Např. C-54/96 *Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] ECR I-4961.

¹⁴⁹ KINDL, Jiří. Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 21, s. 794.

¹⁵⁰ Srov. např. BOBEK, Michal. *Soudní dvůr Evropských společenství: Komise pro hospodářskou soutěž není soudním orgánem ve smyslu článku 234 SES* [online] [ipravnik.cz](http://www.ipravnik.cz), 22. září 2005 [cit. 24. července 2011]. Dostupné na <http://www.ipravnik.cz/cz/judikatura/evropske-soudy/art_4956/soudni-dvur-evropskych-spolecenstvi-komise-pro-hospodarskou-soutez-neni-soudnim-organem-ve-smyslu-clanku-234-ses.aspx>.

2.3.2 Rozhodčí soudy

Stručný úvod do problematiky na poli evropského práva

V perspektivě judikatury soudního dvora týkající se postavení rozhodčích soudů, lze nalézt dvě skupiny těchto orgánů, které mají ovšem v očích Soudního dvora zcela jiné postavení v jejich vztahu k institutu předběžné otázky.

V první skupině se jedná o rozhodčí soudy, které na základě vnitrostátního práva rozhodují specifické spory, které jsou jim obligatorně svěřeny do jejich pravomoci. Do druhé skupiny potom patří takové rozhodčí soudy, které rozhodují spory na základě rozhodčí doložky. To znamená, že jejich pravomoc není stanovena zákonem, ale na základě svobodné vůle smluvních stran. V tomto případě mluvíme o fakultativní pravomoci.¹⁵¹

Do první kategorie typově zapadá případ *Vaasen-Göbbles*,¹⁵² v tomto případě šlo o posouzení předběžné otázky položené holandským stálým rozhodčím soudem či spíše specializovaným tribunálem. Tento orgán měl holandským právem stanovenou obligatorní pravomoc ve věcech sociálního zabezpečení horníků a jejich pozůstalých. Důležité je poukázat na to, že samotný Soudní dvůr ve svém rozhodnutí akcentoval existenci obligatorní pravomoci holandského orgánu, načež byl uznán za soud členského státu. Druhým důležitým případem v této kategorii je případ *Danfoss*.¹⁵³ V tomto případě se jednalo o dánský smírčí soud, podobně jako v předchozím případě se jednalo i zde o vysoce specializovaný orgán, který jediný byl oprávněn řešit spory z kolektivního vyjednávání a zároveň byl i poslední instancí v těchto sporech. Jasná obligatorní pravomoc a definitivnost rozhodnutí, která má velký vliv na zachování plného účinku evropského práva, byly pro Soudní dvůr rozhodujícími argumenty pro uznání těchto orgánů za soud členského státu.¹⁵⁴

Do druhé kategorie spadají rozhodčí soudy rozhodující na základě fakultativní pravomoci. Zjednodušeně řečeno se jedná o takové spory, které rozhodčí orgán rozhoduje na základě dohody stran o dobrovolném předložení sporu rozhodčímu orgánu a podrobení se jeho rozhodnutí. V judikatuře Soudního dvora je pro tuto oblast zásadní rozhodnutí ve věci *Nordsee*.¹⁵⁵

¹⁵¹ STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 56.

¹⁵² Věc 61/65 *Vaassen (née Göbbles) v. Beamtenfonds Mijnbedrijf* [1966] ECR 261.

¹⁵³ Věc C-109/88 *Handels-og Kontorfunktionerernes Forbund I Danmark vs. Dansk Arbejdsgiverforening, zastupující Danfoss* [1989] ECR 3199.

¹⁵⁴ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 34-35.

¹⁵⁵ Věc 102/81 *Nordsee Deutsche Hochseefischerei GmbH vs. Reederei Mond Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG* [1982] ECR 1095.

V případě Nordsee se jednalo o předběžné otázky položené německým rozhodčím orgánem ustanoveným německou Obchodní komorou, který byl povolán k řešení sporů na základě dobrovolného předložení sporu oběma stranami. V tomto případě je tedy zjevná absence obligatorní pravomoci, a proto Soudní dvůr s důrazem na soukromoprávní charakter řízení odmítl na předložené otázky odpovědět a vyloučil německý rozhodčí orgán jako soud členského státu.¹⁵⁶

Závěrem

Z výše uvedeného tedy plyne, že v případě orgánů rozhodčího typu, je pro Soudní dvůr důležité, aby byl tento orgán nadán obligatorní pravomocí. V opačném případě Soudní dvůr nebude akceptovat takovýto orgán za soud členského státu a odmítne odpovědět na jím položené otázky. Rozhodčí orgány se svou povahou velice přibližují klasickým soudním orgánům a do jisté míry je jejich cílem nahradit řízení před soudem především s ohledem na rychlost a ekonomičnost řízení. Nelze je sice považovat za opravdové soudy, ale obligatornost jejich pravomoci je dostatečným argumentem pro přiznání postavení soudu členského státu. Soudní dvůr tímto přístupem sleduje posílení jednotnosti aplikace evropského práva co nejširším možným okruhem vnitrostátních orgánů.¹⁵⁷

České rozhodčí soudy

Na základě výše uvedeného lze v případě českých rozhodčích soudů zřízených dohodou stran¹⁵⁸ konstatovat, že se nejedná o soudy členského státu a to s ohledem na absenci obligatorní pravomoci, která je dána fakultativním konstituováním daného rozhodčího orgánu, vycházející z dobrovolnosti vůle smluvních stran.

Vedle rozhodčích soudů založených pouze na základě vůle smluvních stran existuje v českém právu skupina stálých rozhodčích soudů se specifickou oblastí působnosti, založených na základě zvláštních zákonů. Jedná se o stálý Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky¹⁵⁹ nebo burzovní rozhodčí soudy.¹⁶⁰

¹⁵⁶ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 34-35.

¹⁵⁷ STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 58.

¹⁵⁸ Srov. § 2 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁹ § 19 zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁰ § 28 zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů a § 29 zákona č. 214/1992 Sb., o Burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů.

I přesto že se jedná o stálé rozhodčí orgány, tak očividně postrádají obligatorní pravomoc, protože i v případě výše zmíněných stálých rozhodčích orgánů je předložení sporu závislé na vůli stran.¹⁶¹ Rozhodování sporů je na tyto orgány zpravidla přenášeno na základě rozhodčí doložky, tudíž nelze hovořit o obligatorní pravomoci.¹⁶²

Závěrem

Nejisté postavení Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky mohlo být objasněno samotným Soudním dvorem, kterému byla tímto orgánem předložena předběžná otázka týkající se kromě výkladu evropského práva i jeho postavení jako soudu členského státu.¹⁶³ K tomu ovšem nedošlo, protože strany se dohodly na smírném řešení sporu a věc byla vyškrtuta z rejstříku Soudního Dvora.¹⁶⁴

Závěrem je tedy nutné konstatovat, že žádný český rozhodčí soud není soudem členského státu.

2.3.3 Profesionální komory

Stručný úvod do problematiky na poli evropského práva

Postavení profesionálních komor je velice specifické a to s ohledem na jejich soukromoprávní a samosprávný charakter v kombinaci s jim propůjčenou vrchnostenskou úlohou vůči specifickým subjektům. Právě jejich působnost vůči specifickým kategoriím subjektů, je dostává do stále větší interakce s evropským právem a to zejména v oblasti jednotného vnitřního trhu, to se pravděpodobně nejvíce dotýká volného usazování a poskytování služeb.¹⁶⁵ Je tedy velice pravděpodobné, že při jejich činnosti bude docházet k aplikaci evropského práva, což může vést k potřebě obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr.

Na poli profesionálních komor bylo zásadní rozhodnutí ve věci *Broekmeulen*,¹⁶⁶ ve kterém Soudní dvůr přiznal postavení soudu členského státu orgánu profesionální komory. K tomuto

¹⁶¹ Srov. např. § 29 odst. 1 zákona č. 214/1992 Sb., o Burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶² STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 77-78.

¹⁶³ Věc C-126/07 *Reisebüro Bühler GmbH v. Dom.info e.K., Sebastian Dieterle*.

¹⁶⁴ Blíže viz Usnesení předsedy Soudního dvora [online] curia.europa.eu, 8. srpna 2007[cit. 21. srpna 2011].

Dostupné na <<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=cs&alljur=alljur&jurcdj=jurcdj&jurtpi=jurtpi&jurftp=jurftp&numaff=C-126/07&nomusuel=&docnodecision=docnodecision&allcommjo=allcommjo&affint=affint&affclose=affclose&alldocrec=alldocrec&docor=docor&docav=docav&docsom=docsom&docinf=docinf&alldocnorec=alldocnorec&docnoor=docnoor&docppoag=docppoag&radtypeord=on&newform=newform&docj=docj&docop=docop&docnoj=docnoj&typeord=ALL&domaine=&mots=&resmax=100&Submit=Rechercher>>.

¹⁶⁵ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 40.

¹⁶⁶ Věc 264/80 *Broekmuelen v. Huisarts Registratie Commissie* [1981] ECR 2311.

závěru došel soudní dvůr na základě kombinace několika specifických faktorů, které se v daném případě snoubily.

V rozhodnutí Broekmeulen se na Soudní dvůr obrátila Odvolací komise všeobecné medicíny, která působila jako kvazisoudní orgán při profesní komoře.¹⁶⁷ Již ze samotného postavení a charakteru daného orgánu je obtížné představit si připuštění předběžné otázky od orgánu natolik vzdáleného od klasických soudů. Jednalo se totiž o soukromoprávní instituci, stojící mimo jakoukoliv soudní strukturu.¹⁶⁸

K uznání odvolací komory, za soud členského státu, vedlo Soudní dvůr několik faktorů. Sice se po formální stránce jednalo o soukromoprávní orgán, ale jeho složení¹⁶⁹ Soudní dvůr vnímal jako dostatečné v míře zastupující účast nizozemské veřejné moci. Protože před výborem vystupuje v odvolacím řízení dotčený lékař a Registrační výbor komory, tak je možné dané řízení považovat za sporné. Podmínka udělení registrace pro výkon lékařské praxe byla dostatečným argumentem pro uznání obligatorní pravomoci daného orgánu. Posledním důležitým faktorem byla definitivnost rozhodnutí, sice zde byla po formální stránce přípustná možnost odvolat se, ale té nebylo nikdy v minulosti využito, a proto Soudní dvůr považoval rozhodnutí odvolacího výboru za fakticky konečné.¹⁷⁰

Dalšími relevantními případy v této problematice jsou rozhodnutí ve věcech Razanatsimba¹⁷¹ a Borker.¹⁷² V těchto dvou případech šlo o typově identickou problematiku. V obou případech se jednalo o advokátní komory, ale ani v jednom nebyly uznány za soud členského státu, protože se na Soudní dvůr neobrátili se sporem soudní povahy, ale jednalo se o správní řízení, proto Soudní dvůr odmítnul odpovědět. Co je ovšem důležitější, Soudní dvůr neodmítnul odpovědět s ohledem na charakter předkládajícího orgánu, ale konstatoval, že předběžná otázka musí být položena komorou jednající v soudní, nikoliv správní funkci.¹⁷³

Závěrem

V prvním případě Soudní dvůr značně shovívavě vyhověl žádosti a odpověděl. Svým charakterem se odvolací výbor značně vymyká chápání klasického soudního orgánu. Soudní

¹⁶⁷ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 40.

¹⁶⁸ STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 47.

¹⁶⁹ Odvolací výbor rozhodoval ve složení tří zástupců jmenovaných nizozemskými lékařskými fakultami, tří zástupců jmenovaných samotnou profesní komorou a tří zástupců jmenovaných nizozemskými ministerstvy zdravotnictví a školství.

¹⁷⁰ STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 47-48.

¹⁷¹ Věc 65/77 *Jean Razanatsimba* [1977] ECR 2229.

¹⁷² Věc 138/80 *Jules Borker* [1980] ECR 1975.

¹⁷³ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 41-42.

dvůr pravděpodobně vyšel vstříc s ohledem na požadavek jednotného výkladu evropského práva v tak citlivé oblasti, kterou vnitřní trh dozajista je. Svou významnou roli tedy sehrála obsahová stránka předložené otázky a v budoucnu na ní bude dozajista také záležet.¹⁷⁴ V druhém a třetím případě Soudní dvůr naznačil jistou ochotu zabývat se předběžnými otázkami předloženými profesními komorami, které se na něj obrátí při výkonu činnosti kvazisoudního charakteru.¹⁷⁵

I přes velice otevřený přístup Soudního dvora ve výše zmíněných případech nelze do budoucna předpokládat, že by Soudní dvůr obecně vnímal profesní komory či jejich orgány jako soudy členského státu.

České profesní komory

K zjištění postavení českých profesních komor v očích Soudního dvora, přinejmenším v teoretické rovině, využiji srovnání s výše zmíněným případem Broekmeulen a to zejména v aspektech, které byly důležité pro Soudní dvůr. Srovnávat budu na příkladu České advokátní komory.

Co se týče charakteru České advokátní komory, respektive účasti veřejné moci na její činnosti, tak sice v jejich orgánech nejsou zástupci nominováni veřejnou mocí jako v případě Broekmeulen, ale Česká advokátní komora svým charakterem participuje na výkonu veřejné moci svěřené jí zákonem o advokacii a správním řádem.¹⁷⁶ Kárné orgány komory jsou oprávněny projednávat spory, které jsou svým charakterem bez pochyby sporné.¹⁷⁷ Obligatorní pravomoc orgánů komory je dána explicitním stanovením pravomocí, které vykonává vůči svým členům, jejichž členství je pro výkon advokátní profese stanoveno jako povinnost.¹⁷⁸ Poslední, čemu v případě Broekmeulen věnoval Soudní dvůr zvýšenou pozornost, byla definitivnost rozhodnutí. V případě České advokátní komory je možné dovolávat se soudního přezkumu ve správním soudnictví,¹⁷⁹ který je fakticky realizován a to za takových podmínek, které umožní se vypořádat s případným otázkou zahrnující

¹⁷⁴ Blíže viz - STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 48-49.

¹⁷⁵ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 42.

¹⁷⁶ Srov. § 40 odst. 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů a § 1 zákona č. 500/2004 správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁷ Srov. § 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb. ze dne 20. srpna 1996, kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád), ve znění vyhlášky č. 246/1999 Sb. a vyhlášky č. 265/2009 Sb.

¹⁷⁸ Srov. § 4 a § 32 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁹ Srov. § 39 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb. ze dne 20. srpna 1996, kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád), ve znění vyhlášky č. 246/1999 Sb. a vyhlášky č. 265/2009 Sb.

problematiku evropského práva.¹⁸⁰ I přes zjevnou přítomnost zákonnosti a s tím spojené trvalosti instituce je to právě absence definitivnosti v rozhodování, jejíž faktická přítomnost byla právě v případě Broekmeulen pro Soudní dvůr klíčová, vylučující Českou advokátní komoru jako soud členského státu. Na základě výše zmíněného je nutné konstatovat, že Česká advokátní komora není oprávněna obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.¹⁸¹

Závěrem

Jako v případě Broekmeulen se může Česká advokátní komora dostat do situace, kdy by se musela vypořádávat například s pravidly jednotného vnitřního trhu, při jejichž aplikaci by mohla vyvstat potřeba obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou. Bohužel na základě výše provedené analýzy je nutné tuto možnost vyloučit a to zejména s důrazem na faktickou absenci definitivnosti rozhodnutí orgánů komory.

Podobná situace by ovšem mohla vyvstat i před jinými profesními komorami založenými českým právem. Jejich postavení je ovšem velice podobné postavení České advokátní komory a to jak v oblasti jejich rozhodování, způsobu činnosti nebo možnosti a způsobu přezkoumávání jejich činnosti soudem. Jedná se například o Českou lékařskou komoru, Českou stomatologickou komoru, Českou lékárnickou komoru, komoru veterinárních lékařů, komoru soudních exekutorů a další.¹⁸² S ohledem na jejich téměř identické postavení, je nutné konstatovat, že žádnou z českých profesních komor není možné považovat za soud členského státu.¹⁸³

2.3.4 Další orgány českého práva a předběžná otázka

Kromě výše zmíněných typových skupin orgánů, existují v českém právu další orgány, které by se při své činnosti mohly dostat do situace, že by si nevěděli rady s aplikací evropského práva a tím nejlepším východiskem by pro ně bylo obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.

V této skupině by se dalo uvažovat především o správních orgánech, obecně se jedná o orgány se zákonným základem, mají stálý charakter a je jim zákonem přesně vymezena jejich pravomoc.¹⁸⁴ Co se týče spornosti, tak je v absolutní většině řízení vedených před správními orgány oslabena a to s ohledem na vrchnostenský charakter těchto orgánů. Ovšem jak jsem

¹⁸⁰ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 64.

¹⁸¹ STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006, s. 74-75.

¹⁸² Pro srovnání jejich postavení např. zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸³ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 64-65.

¹⁸⁴ Srov. článek 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

dříve v této práci uváděl, tak u kritéria spornosti řízení je Soudní dvůr ochoten učinit určité ústupky a toto kritérium není tedy absolutní.¹⁸⁵ Pravděpodobně nepřekonatelným kritériem se ovšem stane prvek nezávislosti správních orgánů a to jak nezávislost institucionální s ohledem na princip nadřazenosti a podřazenosti typický pro veřejnou správu, tak i nezávislost personální, zahrnující zejména způsob jmenování členů správních orgánů. Toto kritérium je ovšem ve velké míře závislé na charakteru konkrétního orgánu či úseku výkonu jeho činnosti.¹⁸⁶

Závěrem

V českém právním řádu je zakotvena celá řada orgánů, které by teoreticky mohly při své činnosti dostat do situace, která by vyžadovala položení předběžné otázky Soudnímu dvoru. Vážným nedostatkem těchto orgánů je absence nezávislosti nebo definitivnosti jejich rozhodnutí (zapříčiněné faktickou možností podrobení jejich rozhodnutí soudnímu přezkumu).¹⁸⁷ I přes značnou shovívavost a flexibilitu Soudního dvora při posuzování těchto kritérií, nebude s největší pravděpodobností možné tyto orgány považovat za soudy členského státu.¹⁸⁸

I přesto, že je položení předběžné otázky ze strany těchto orgánů v podstatě nereálné, tak jim po právní stránce nic nebrání se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou obrátit a bude to právě až Soudní dvůr, který o jejich případné pravomoci se na něj s předběžnou otázkou obracet rozhodne.¹⁸⁹

2.4 Zhodnocení postavení českých orgánů k institutu předběžné otázky

Výše jsem se zabýval orgány, které na první pohled splňují kritéria pro položení předběžné otázky a při své činnosti se pravděpodobně na Soudní dvůr s předběžnou otázkou obrátí a bude jim odpovězeno. Vedle nich stojí skupina orgánů, které za specifických okolností budou Soudním dvorem za soudy členského státu považovány, ale v případě českých orgánů nelze příliš doufat v ochotu Soudního dvora jim odpovědět, ale vyloučit to úplně nelze. Poslední skupinou jsou vlastně všechny zbylé orgány, u kterých se s ohledem na absenci zejména nezávislosti či definitivnosti rozhodnutí nedá v podstatě očekávat, že je

¹⁸⁵ Srov. věc C-54/96 *Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] ECR I/4961, bod 31: „Je třeba připomenout, že požadavek, aby řízení před příslušným orgánem probíhalo *inter partes*, není absolutní.“

¹⁸⁶ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 61-62.

¹⁸⁷ Srov. § 244 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a § 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁸ BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005, s. 67.

¹⁸⁹ Tamtéž.

Soudní dvůr akceptoval za soudy členského státu, ale nic jim nebrání se na Soudní dvůr obrátit.

Výše provedená analýza orgánů založených českým právem nepřinesla v zásadě žádná nečekaná zjištění. V případě klasických soudů v podstatě nikdy neexistovaly pochybnosti o jejich postavení soudu členského státu a s tím spojeného práva položit předběžnou otázku. V hraničních případech jakými jsou soutěžní orgány, rozhodčí soudy a profesní komory, ve kterých Soudní dvůr ojediněle v minulosti předběžnou otázku připustil, nelze u jejich českých zástupců příliš doufat ve vstřícný přístup Soudního dvora, v čemž se shoduje i odborná veřejnost. I když v některých specifických řízeních někteří autoři připouští teoretickou možnost úspěšného položení předběžné otázky. To by ovšem záleželo na značné shovívavosti Soudního dvora, která by byla zřejmě vedena ochranou jednoty výkladu evropského práva, která by vycházela ze specifík konkrétního případu a druhu řízení.

2.5 Shrnutí

Při zpracování výše uvedeného jsem vycházel z předpokladů, které byly položeny již v době vstupu ČR do EU nebo krátce po něm. S ohledem na časový odstup, jsem chtěl tyto východiska podrobit dalšímu zkoumání a s určitostí je potvrdit anebo na základě vývoje upřesnit.

Ve mnou sledovaném období nedošlo ve zkoumané oblasti k žádnému zásadnímu vývoji, který by měl vliv na dříve prezentované předpoklady, postoje odborné veřejnosti anebo doktríny. S ohledem na absenci jakýchkoliv významných faktorů dopadajících na sledovanou oblast, lze konstatovat, že se původní většinový názor ukázal ve svých předpokladech správný. To lze tvrdit zejména na základě toho, že praxe v této oblasti potvrdila dřívější východiska.

Bez pochyb lze tedy konstatovat, že v případě českých orgánů, budou k položení předběžné otázky nadány s nejvyšší pravděpodobností pouze ÚS, NSS, NS, vrchní soudy, krajské soudy a soudy okresní, které zároveň toto své právo ve většině případů již realizovali. V případech ostatních orgánů existují jisté čistě teoretické úvahy, o tom že by jim za specifických okolností mohlo být přiznáno postavení soudu členského státu. Ovšem jak jsem uvedl, jedná se o úvahy v čistě teoretické rovině a jasné odpovědi by se nám dostalo až s rozhodnutím Soudního dvora v konkrétních případech.

Vedle výše popsaného vlivu na institucionální rámec českých vnitrostátních orgánů, se institut předběžné otázky promítnul i přímo do právního řádu. V českých procesních

kodexech přibyla ustanovení částečně upravující tuto oblast. Ale jak jsem již dříve konstatoval, jedná se spíše o kosmetickou záležitost, ale i přesto je nutné ji zmínit, protože je ve svém důsledku jedním z projevů tohoto institutu v českém právním prostředí.

3 Předběžné otázky českých soudů

Nyní se zaměřím na konkrétní případy, kdy se české soudy dostaly do situací, ve kterých se musely vypořádat s nástrahami evropského práva a při jejichž řešení sáhly po institutu předběžné otázky. Předmětem mého výzkumu budou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce (dále jen „žádost“) vznesené českými soudy, které tvoří nedílnou součást procesu řízení o předběžné otázce. Pro účely mého výzkumu se zaměřím na procesně formální postup českých soudů při formulaci těchto žádostí, a proto se nebudu zabývat věcným obsahem těchto řízení. Toto provedu s cílem zhodnotit práci českých soudů s institutem předběžné otázky, zejména co se týče kvality těchto žádostí.

3.1 Metodika výzkumu

3.1.1 Reprezentativní vzorek

Pro získání poznatku o tom, jak efektivně jsou české soudy schopné pracovat s institutem předběžné otázky, je v první řadě nutné zvolit reprezentativní vzorek žádostí, které budou průřezově reprezentovat řízení o předběžné otázce iniciovaná českými soudy. Toho dosáhnu tím, že do výzkumu zařadím žádosti podané na všech úrovních českého soudnictví, ze kterých byla předběžná otázka iniciována.

Doposud bylo před českými orgány vedeno 19 řízení, které si vyžádali vznesení žádosti k Soudnímu dvoru. Tyto otázky byly iniciovány téměř na všech úrovních českého soudnictví, vyjma soudů vrchních a ÚS.

Aby se jednalo o skutečně vypovídající vzorek, tak do výzkumu zařadím žádosti, které budou z časového hlediska reflektovat celé období od vstupu ČR do EU až po současnost. Z hlediska předkládajících orgánů do výzkumu zařadím žádosti, které budou reflektovat soustavu českých soudů, tak aby byly zastoupeny soudy zabývající se ve své činnosti civilní i správní oblastí.

Proto jsem pro svůj výzkum zvolil první žádost podanou českým soudem, dále jsem vybral žádosti podané krajským soudem a to jak v obecném tak i správním soudnictví. Obecné i správní soudnictví je dále zastoupeno žádostmi od NSS a NS. Z pozdějších žádostí jsem zvolil žádost podanou okresním soudem.

Budu se věnovat žádostem v těchto případech:

- Věc C-437/05 Jan Vorel v. Nemocnice Český Krumlov,

- Věc C-282/06 Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (OSA) v. Miloslav Lev,
- Věc C-17/10 Toshiba Corporation a další v. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
- Věc C-327/10 Hypoteční banka, a.s. v. Udo Mike Lindner,
- Věc C-514/10 Wolf Naturprodukte GmbH v. Sewar spol. s r. o.,
- Věc C-401/11 Soukupová proti Ministerstvu zemědělství.¹⁹⁰

3.1.2 Kritéria výzkumu

Vedle volby odpovídajícího vzorku žádostí je nutné zvolit vhodná kritéria, která budou sloužit jako měřítko hodnocení kvality práce českých soudů při podávání těchto žádostí. Jako nejvhodnější se mi jeví vycházet z kritérií nastavených v Informativním sdělení o zahajování řízení o předběžné otázce vnitrostátními soudy.¹⁹¹ Tento materiál obsahuje soubor základních kroků pro podávání žádostí Soudnímu dvoru a přehled základních obsahových a formálních náležitostí. Lze jej považovat za návod pro soudy členských států, jak při formulaci žádosti postupovat, byť se jedná o dokument nezávazný.

K mému výzkumu je nejrelevantnější částí výše zmíněného sdělení oddíl „*K formě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce*“,¹⁹² která obsahově poskytuje vhodná objektivní kritéria. Zejména se zaměřím na obsahovou stránku žádosti, která by měla především:

- obsahovat krátké vylíčení předmětu sporu, jakož i relevantních skutečností tak, jak byly zjištěny, nebo alespoň vysvětlit skutkové předpoklady, na kterých je předběžná otázka založena;
- uvést znění vnitrostátních předpisů, jejichž použití přichází v úvahu, a určit případně relevantní vnitrostátní judikaturu, pokaždé s uvedením přesného odkazu (například strany konkrétní sbírky zákonů nebo sbírky soudních rozhodnutí; případně s odkazem na internetové stránky);

¹⁹⁰ Blíže k těmto předběžným otázkám PAVEL, Aleš. *České předběžné otázky podané k Soudnímu dvoru Evropské unie* [online]. nssoud.cz, [cit. 2. září 2011]. Dostupné na <http://www.nssoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Edit/Zahranicnivztahy~Ceskepredbezneotazky?Open&are a=Zahrani%C4%8Dn%C3%AD%20vztahy&grp=%C4%8Cesk%C3%A9%20p%C5%99edb%C4%9B%C5%BE n%C3%A9%20ot%C3%A1zky&lng=>>, *Předběžné otázky podané NSS* [online]. nssoud.cz, 12. srpna 2011 [cit. 2. září 2011]. Dostupné na <<http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-NSS/art/533?menu=254>> a *Předběžné otázky podané ostatními soudy* [online]. nssoud.cz, 17. ledna 2011 [cit. 2. září 2011]. Dostupné na <<http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-ostatnimi-soudy/art/534?menu=255>>.

¹⁹¹ Informativní sdělení O zahajování řízení o předběžné otázce vnitrostátními soudy, Úřední věstník Evropské unie C 160/1 ze dne 28. května 2011.

¹⁹² Tamtéž, bod 20-25.

- určit s co možná největší přesností ustanovení práva Unie relevantní v projednávané věci;
- ozřejmit důvody, které vedly předkládající soud k tomu, aby si kladl otázky ohledně výkladu nebo platnosti určitých ustanovení práva Unie, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení;
- případně obsahovat shrnutí nejdůležitějších relevantních argumentů účastníků původního řízení.¹⁹³

Při aplikaci výše zmíněných kritérií přihlédnu k celkové srozumitelnosti žádosti, tak aby bylo možné jednoduše pochopit její podstatu:

- jasná a jednoduší formulace,
- bez nadbytečných informací a skutečností,
- rozsah žádosti,
- úplnost žádosti,
- struktura žádosti.¹⁹⁴

3.1.3 Cíl výzkumu

Cílem prováděného výzkumu je zhodnotit praxi českých soudů v postavení soudu členského státu při praktické aplikaci evropského práva prostřednictvím institutu předběžné otázky. A to zejména s ohledem na schopnost českých soudů efektivně s tímto institutem pracovat, aby bylo dosaženo jeho cíle. Právě s ohledem na současný časový odstup vstupu ČR do EU je vhodné se touto problematikou zabývat a vyvodit tak kvalifikované závěry. Tento výzkum si klade za své zhodnotit po kvalitativní stránce praxi českých soudů ve vztahu k žádostem o rozhodnutí o předběžné otázce.

3.2 Analýza práce českých soudů s institutem předběžné otázky

3.2.1 Věc C-437/05 Jan Vorel v. Nemocnice Český Krumlov

Pro srovnání vývoje je nezbytné podrobit analýze první žádost podanou českým soudem. Jednalo se o řízení ve věci C-437/05 Jan Vorel v. Nemocnice Český Krumlov. Tato žádost byla vznesena usnesením¹⁹⁵ Okresního soudu v Českém Krumlově.

¹⁹³ Tamtéž, bod 22.

¹⁹⁴ Tamtéž, bod 21-24.

¹⁹⁵ Usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 28. listopadu 2005, sp. zn. 6C 296/2005-101.

Formulace žádosti

Žádost obsahuje stručné vylíčení předmětu řízení a to v dostatečném rozsahu pro základní přiblížení skutkové podstaty sporu. Dále je doplněné o vylíčení a shrnutí procesní a věcné argumentace stran sporu. Přiblížení sporu ovšem nebylo přímo včleněné do samotné žádosti, ale k ní přiloženému usnesení o přerušení řízení a nadbytečnému přiložení žaloby a vyjádření žalobce.¹⁹⁶

Co se týče vylíčení relevantních vnitrostátních právních předpisů a ustanovení evropského práva, soud v podstatě jen vyjmenoval ustanovení jak práva vnitrostátního, tak evropského, které doplnil o odkaz na dřívější rozhodnutí Soudního dvora. Soud se tedy spokojil jen s odkazy na relevantní právní úpravu, bez jakéhokoliv dalšího přiblížení či vlastních úvah týkajících se vztahu mezi vnitrostátní a evropskou legislativou k předmětu řízení.

V žádosti zcela chybí jakékoliv odůvodnění položení předběžné otázky, rozbor vztahu vnitrostátní legislativy s evropskou, vylíčení hlubší podstaty sporu nebo zaujetí vlastního stanoviska k řešené otázce evropského práva.

Samotná předběžná otázka je formulována jasně a srozumitelně, že není nutné dalšího k základnímu pochopení principiální podstaty položené předběžné otázky. Bohužel samotný obsah předběžné otázky nebyl dílem soudce Okresního soudu v Českém Krumlově, ale právního zástupce žalobce ve výše zmíněné věci a to dokonce na žádost soudu.¹⁹⁷ Takové jednání soudu je dle mého názoru nedostatkem v postupu formulace předběžné otázky, protože přísluší soudu otázku zformulovat. To mu přísluší na základě toho, že soud posuzuje otázku evropského práva ve sporu a pokud spatřuje v jeho aplikaci či výkladu nějaké nejasnosti, je logické, že se Soudního dvora dotáže sám na podstatu ustanovení evropského práva, právě v jemu potřebném rozsahu pro vydání rozhodnutí ve věci.

Vlastní struktura žádosti postrádá logické členění, jen stěží se v ní dá orientovat, je nesystematická a to zejména v tom, že samotná žádost a usnesení o přerušení řízení stojí samostatně a jsou uměle spojeny v jeden dokument, což by ještě nemusela být zásadní vada. Ovšem vedle toho je žádost doplněna o další nadbytečné informace, kterými jsou žaloba, vyjádření žalovaného a sdělení žalobce na výzvu soudu, které byly „pro úplnost“ k žádosti přiloženy Okresním soudem v Českém Krumlově.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 3-11.

¹⁹⁷ Sdělení žalobce na výzvu soudu ze dne 7. 11. 2005 k sp. zn. 6C 296/2005.

Vedle těchto vad na struktuře trpí žádost obsahovými nedostatky. Ne ve smyslu, že by bylo v žádosti něco přímo opomenuto, ale uváděné informace jsou kusé, bez hlubšího vysvětlení uváděných skutečností, opomíjení vztahu vnitrostátního a evropského práva nebo odůvodnění postupu soudu. Výše zmíněné vede ke značné nesrozumitelnosti žádosti jako celku.

Závěrem

První žádost podanou českým soudem lze na základě výše zmíněného považovat spíše jen za první vlašťovku a pokus o to, jak to vůbec dopadne. Výsledkem je totiž do značné míry nekonzistentní žádost, která trpí vadami ve své struktuře i obsahu. Místo toho, aby byla Soudnímu dvoru předložena komplexně formulovaná žádost, tak se mu na stůl dostala neúplná žádost, jejíž nedostatky měly zakrýt její přílohy. Chybí zde také jakýkoliv náznak struktury pro usnadnění orientace v žádosti.

Obsahová stránka žádosti trpí absencí hlubších úvah ze strany předkládajícího soudu, zabývajících se vztahem mezi právem národním a evropským a postrádá jakékoliv odůvodnění položení předběžné otázky.

Závěrem je tedy nutné konstatovat, že žádost je zpracovaná až nedbalým způsobem a trpí mnoha vadami.

3.2.2 Věc C-282/06 Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním v. Miloslav Lev

V celkovém pořadí třetí českou žádost vznesl svým usnesením¹⁹⁸ k Soudnímu dvoru Krajský soud v Praze.

Formulace žádosti

Předmět a skutková podstata sporu jsou v žádosti vylíčeny jasným a srozumitelným způsobem, ze kterého je bez dalšího jasná podstata řízení, dále je zde shrnuta základní argumentace stran řízení.

V části žádosti zabývající se relevantní právní úpravou soud vyjmenovává ustanovení práva vnitrostátního, evropského i mezinárodního. U vnitrostátního práva poukazuje na vývoj a změnu v jeho úpravě. Konkrétně se velice správně zabývá stavem před a po novelizaci vnitrostátního předpisu, protože tato skutečnost vedla soud k položení předběžné otázky. U práva evropského soud cituje jeho relevantní ustanovení. Uvedení mezinárodní právní úpravy se omezuje na odkazy ustanovení mezinárodních smluv, se kterými je dle žalobce vnitrostátní

¹⁹⁸ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. dubna 2006, sp. zn. 36 C 115/2005.

právo v rozporu. Ovšem odkazy na mezinárodní právo jsou dle mého nadbytečné, protože Soudnímu dvoru nepřísluší posuzovat jeho výklad.

Soud poté dále podrobněji rozebírá dopad ve změně vnitrostátního práva. Změna vnitrostátní úpravy dle soudu přinesla nutnost položit si otázku, zda je právo vnitrostátní a evropské i nadále v souladu. Předkládající soud také upozornil na skutečnost, že si možného problému ve slučitelnosti vnitrostátního a evropského práva povšimla i Evropská komise a upozornila na to vnitrostátní orgány. Těmito úvahami soud podstatným způsobem definuje hlubší podstatu sporu a zároveň tím zdůvodňuje položení předběžné otázky Soudnímu dvoru.

Celková struktura žádosti je logicky konstruovaná a netrpí žádnými zásadními vadami v tom smyslu, že by zde byly obsaženy nadbytečné skutečnosti anebo naopak, některé zásadní skutečnosti scházeli. Žádost je rozčleněna do několika očíslovaných oddílů, což usnadňuje orientaci a vzhledem k jejímu krátkému rozsahu je toto členění dostatečné. Propracovanějším členěním by se ovšem dalo dosáhnout větší srozumitelnosti celé žádosti a lépe by se v ní orientovalo.

Závěrem

Žádost netrpí žádnými zásadními vadami, které by významným způsobem ovlivňovali její kvalitu. Částečně by bylo možné vytknout absenci jasného odůvodnění položení otázky a dalších hlubších úvah v tomto směru, popřípadě hlubšího rozboru vztahu vnitrostátního a evropského práva.

I přesto že není žádost jako celek absolutně precizní, tak je nutné konstatovat, že se jedná o žádost poměrně zdařilou, s viditelným posunem k lepšímu v porovnání s první žádostí a to i přes relativně krátký časový odstup.

3.2.3 Věc C-17/10 Toshiba Corporation a další v. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Žádost ve věci C-17/10 Toshiba Corporation a další v. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže se bude od předchozích co do náročnosti lišit, protože předkládající soud se bude muset vypořádat se sporem, který původně vyvstal před jiným orgánem. Původní rozhodnutí bylo následně podrobena několikanásobnému soudnímu přezkumu, než došlo řízení do fáze, kdy se Krajský soud v Brně obrátil v usnesení¹⁹⁹ se svou žádostí na Soudní dvůr

Formulace žádosti

Předkládající soud popsal dostatečně a srozumitelně podstatu sporu, kterou doplnil o vyčerpávající shrnutí celého procesu výše zmíněného řízení, zahrnující projednání před

¹⁹⁹ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. prosince 2009, sp. zn. 62 Ca22/2007.

správními orgány, správními soudy a v jistém rozměru i Evropskou komisí. Dále zde také precizně zformuloval důvody, proč je nezbytné se s vyvstalou otázkou obrátit na Soudní dvůr. Soudu se v tomto případě velice zdařile povedlo podat podstatu sporu, který je základem pro předběžnou otázku.

Co se týče právního rámce, který tvoří ustanovení vnitrostátního a evropského práva, tak soud velice pečlivě uvedl relevantní ustanovení obou právních řádů. Neopomenul se zabývat vývojem vnitrostátního práva v této oblasti, protože spor sahá několik let do minulosti a zejména se správně vypořádal se vztahem mezi vnitrostátním a evropským právem, který je v dané oblasti velice specifický.

Poté soud přistoupil k podrobnému, v některých částech snad až nadbytečnému, zdůvodnění položení předběžných otázek. Velice komplexně popsal vzniklou situaci s přihlédnutím k různým aspektům. Soud čerpal z předchozí rozhodovací praxe jak soudů národních, tak i Soudního dvora, své postoje konfrontuje s přístupem právní doktríny a utváří si vlastní názory na danou problematiku s tím, že toto vše vkládá do jednoho provázaného celku. Argumentace soudu je velice precizní, bohužel to v některých částech vede ke zdouhavému opakování některých faktů.

Za možný cíl výše zmíněného přístupu soudce je pravděpodobně jeho snaha o názorové a argumentační vzepření se jemu nadřízeného soudu, čehož se snaží dosáhnout právě prostřednictvím řízení o předběžné otázce.²⁰⁰

Vzhledem k objemné argumentaci soudu při odůvodňování jednotlivých otázek a svého postoje, došlo k tomu, že žádost je co do rozsahu velice obsáhlá. Toto sice není možné považovat za závažné pochybení, ale dozajista to neprospívá celkové přehlednosti a srozumitelnosti. Tento aspekt žádosti je kompenzován členěním celé žádosti do logických celků a číslováním odstavců, což přispívá k lepší orientaci v žádosti jako celku a usnadňuje další následnou práci s žádostí.

Závěrem

Žádost je zpracována precizním způsobem a to ve všech ohledech. Po stránce obsahové jsou uvedeny všechny podstatné náležitosti, doplněné o náležitě vysvětlení a úvahy předkládajícího soudu, které jsou předloženy v komplexně zpracovaném celku. Co se týče struktury žádosti, ta je založena na logickém členění a doplněna o číslování, které je velice přínosné pro orientaci a následnou práci s žádostí.

²⁰⁰ Tamtéž, bod 28.

Velice zajímavé je, že soud použil řízení o předběžné otázce jako prostředek, jak se vzepřít názoru jemu nadřízeného soudu, to jen dokazuje široké užití tohoto institutu a potvrzuje jeho význam pro formování práva a jeho uvádění do praxe.

Závěrem se nedá než konstatovat, že se jedná o velice zdařilou žádost, která dozajista svou kvalitou obstojí v procesu řízení o předběžné otázce.

3.2.4 Věc C-327/10 Hypoteční banka, a.s. v. Udo Mike Lindner

Okresní soud v Chebu se rozhodl předložit Soudnímu dvoru předběžné otázky usnesením.²⁰¹

Formulace žádosti

Při formulaci skutkového stavu a okolností řízení postupoval soud velice pečlivě, podrobně uvedl relevantní okolnosti řízení. Dále odděleně předložit zásadní aspekt podstaty sporu, který je základem pro položení předběžné otázky. Vedle toho ovšem až nelogicky uvedl v samém závěru další stěžejní myšlenku, která upřesňuje důvody pro položení některých předběžných otázek.

Předkládající soud se v žádosti podrobně zabýval celou škálou ustanovení práva národního, evropského a bohatě odkazoval na judikaturu vnitrostátních soudů i Soudního dvora. Po obsahové stránce v tomto směru předvedl předkládající soud vynikající práci, bohužel celé toto snažení je rozmělněné v žádosti jako celku. Místo toho aby byla relevantní ustanovení obou právních řádů prezentována odděleně pro větší přehlednost, tak byla předkládána postupně v úvahách soudu a odůvodněních jednotlivých otázek.

Každá z položených otázek, byla řádně odůvodněna co do jejího smyslu a významu pro daný spor. Vedle toho provedl předkládající soud precizní rozbor vztahu práva vnitrostátního a evropského v řešených otázkách, přičemž nastínil možné varianty řešení otázek a jakým způsobem by se rozhodnutí Soudního dvora pravděpodobně projevilo v samotném řízení. I přes více položených otázek se předkládajícímu soudu zdárně podařilo mezi nimi vytvořit vnitřní vazbu, sledující vztah mezi právem národním a evropským. Soud se nebál předkládat vlastní úvahy a jím předložená argumentace je na vysoké úrovni.

Žádost je svou strukturou konstruována logicky a přehledně. Je rozdělena na několik částí a jednotlivé odstavce jsou číslovány, což v mnohém usnadňuje orientaci v žádosti a usnadňuje další zpracování obsahu žádosti v budoucnosti. Při čtení žádosti se ovšem nelze ubránit dojmu, že jsou některá fakta předkládána v ne úplně logickém pořadí anebo jsou

²⁰¹ Usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 1. června 2010, sp. zn. 15C 399/2009.

obratně vsunuty do jiné části žádosti. Jedná se zejména o částečně roztržité podání podstaty a skutkových okolností sporu a neuvedení relevantní právní úpravy v oddělené části, ale jejímu prezentování při postupném odůvodňování jednotlivých otázek.

Závěrem

Po obsahové stránce se jedná o velice kvalitně zpracovanou žádost. Jsou zde uvedeny všechny potřebné skutečnosti potřebné pro rozhodnutí Soudního dvora. Argumentace poskytnutá předkládajícím soudem je precizní, mezi jednotlivými otázkami je dobře propracovaná vnitřní spojitost, soud předkládá vlastní úvahy a zaujímá vlastní stanovisko k řešeným otázkám. Jedinou vadu lze částečně spatřovat v postupném a až rozmělněném předávání některých skutečností předkládajícím soudem, to vede ke snížení srozumitelnosti žádosti. V ostatních ohledech není struktura žádosti co vytknout. Ve výsledku se jedná o zdařilou žádost, která netrpí žádnou zásadní vadou.

3.2.5 Věc C-514/10 Wolf Naturprodukte GmbH v. Sewar spol. s r. o.

V tomto případě se jedná o předběžnou otázku položenou NS. To na první pohled značí, že původní spor byl již několikrát řešen a předkládající soud byl postaven před komplikovaný případ, který si nakonec vyžádal položení předběžné otázky. Výše zmíněný soud tedy svým usnesením²⁰² obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.

Formulace žádosti

Předkládající soud pečlivě shrnul průběh předcházejících řízení před soudy nižších instancí a řízení před ním samotným s náležitým vylíčením skutkových okolností tak, že je bez problémů možné pochopit průběh celého řízení, jeho základní podstatu a okolnosti sporu.

Dále soud přímo citoval jednotlivá ustanovení vnitrostátního i evropského práva, která jsou relevantní k danému sporu. Tato ustanovení za sebe logicky řadil tak, že reflektovala výše uvedené vylíčení skutkových okolností sporu a uceleně ho tak doplňovala.

Poté soud přistoupil k osvětlení důvodů, kterého vedly k položení předběžné otázky a k odůvodnění jejího obsahu. Soud ve svém odůvodnění shrnul právní podstatu problému, provedl rozbor dotčených ustanovení, jejich vzájemný vztah a prezentoval své stanovisko k dané problematice. Při analýze problému a zdůvodňování nutnosti obrátit se na Soudní dvůr postupoval předkládající soud velice přesvědčivě a logicky, což se promítlo ve vysoké kvalitě jím podaného právního názoru a stanoviska k věci. Poukázal také na význam řešené otázky a nutnost při jejím řešení obrátit se na Soudní dvůr.

²⁰² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 4468/2008.

Dále také poukázal na své procesní postavení jako soudu posledního stupně a zdůraznil absenci výjimek z povinnosti se na Soudní dvůr obrátit. Toto ovšem považují za nadbytečné, protože samotný NS se rozhodnul na Soudní dvůr obrátit a tudíž nebylo tohoto odůvodnění zapotřebí. Naopak užití této argumentace je vhodné spíše v opačném směru, kdy se orgán chce vyvázat z povinnosti předběžnou otázku položit.

Samotná žádost je konstruována a členěna do logických částí, které na sebe velice dobře navazují. Jednotlivé odstavce jsou číslovány, což velice usnadňuje orientaci v žádosti a další práci s ní.

Závěrem

NS se velice zdárně podařilo zformulovat žádost k Soudnímu dvoru. Předkládající soud žádost zpracoval sice velice stručně, ale po obsahové stránce se mu povedlo srozumitelným způsobem identifikovat podstatu sporu, zároveň prezentoval své vlastní názory na řešenou otázku a podal její náležité zdůvodnění. I přes výše zmíněnou stručnost žádosti, jsou v ní obsaženy všechny potřebné informace a žádost netrpí žádnými vadami. Je tedy na místě konstatovat, že se v tomto případě jedná o značně vydařenou žádost.

3.2.6 Věc C-401/11 Soukupová proti Ministerstvu zemědělství

Poslední žádost, kterou se budu zabývat, položil ve svém usnesení²⁰³ Soudnímu dvoru NSS.

Formulace žádosti

NSS v jím předložené žádosti velice pečlivě shrnul průběh celého předcházejícího řízení ve všech stupních, ke kterému připojil základní argumentaci účastníků řízení. Toto shrnutí v další části doplnit o vylíčení podstaty sporu, které spolu vytvořily velice kvalitně zpracované vylíčení skutkového stavu a okolností řízení.

V části věnované relevantním ustanovením vnitrostátního a evropského práva předkládající soud kromě pouhého vyjmenování jednotlivých ustanovení obou právních řádů, přiblížil obsah jednotlivých ustanovení a zdůraznil jejich význam k projednávané otázce. Dále nastínil vztah mezi jednotlivými ustanoveními, čímž se mu zdárně podařilo vytvořit komplexní přehled právní úpravy v dané oblasti.

Soud dále jednotlivě zdůvodnil všechny jím předložené otázky. Při zdůvodňování si počínal velice precizně, zabýval se podstatou řešených otázek z různých úhlů pohledu, bral zřetel na vnitrostátní i evropskou judikaturu a předkládal Soudnímu dvoru svá stanoviska.

²⁰³ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. dubna 2011, sp. zn. 8 As 8/2010 – 94.

Vedle těchto spíše technických aspektů se také věnoval samotné podstatě položených otázek. Zejména ve smyslu opravdového významu jednotlivých ustanovení a pojmů evropského práva s ohledem na jejich cíl, se kterým byla přijata, zkoumaný problém stavěl do světla principů evropského práva, hledal vzájemné vazby mezi ustaveními vnitrostátního a evropského práva a zkoumal jejich vzájemný vztah.

Jako velice dobrý příklad výše zmíněného přístupu NSS dozajista poslouží jeho postup, kdy pro výklad pojmu evropského práva přistoupil k jazykovému srovnání několika verzí ustanovení evropského práva.²⁰⁴

I v tomto případě jako soud na vrcholu soudní hierarchie přistoupil k zdůraznění svého procesního postavení soudu posledního stupně a poukázal na to, že neexistuje aplikační výjimka, která by ho zprošťovala povinnosti obrátit se s předběžnou otázkou na soudní dvůr. Opět musím ovšem konstatovat, že se mi toto zdá v tomto případě nadbytečné a podobná argumentace se spíše hodí pro opačné případy, kdy soud chce odůvodnit, proč se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou neobrátí.

Struktura žádosti je propracovaná, předkládající soud žádost rozdělil na logické části a dále pokračoval v číslování jednotlivých odstavců. Členění žádosti takovýmto způsobem přispívá k lepší orientaci v žádosti a usnadňuje další následnou práci s ní.

Závěrem

NSS se velice zdárně podařilo vypracovat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Žádost obsahuje všechny nezbytné obsahové náležitosti, je zpracována přehledným způsobem. Provedená argumentace je na velice vysoké úrovni, soud se podrobně zabýval vztahem vnitrostátního a evropského práva, kdy zkoumal jejich vzájemný vztah a podstatu jednotlivých ustanovení. Stejných kvalit se povedlo NS dosáhnout i v odůvodnění jednotlivých otázek a přiblížení jejich podstaty pro dané řízení.

Ve výsledku se jedná o excelentně zpracovanou žádost, která dosahuje vysokých kvalit a netrpí žádnými vadami.

²⁰⁴ Tamtéž, bod 21.

3.3 Shrnutí

3.3.1 Zhodnocení vývoje praxe českých soudů při žádání o rozhodnutí o předběžné otázce

Z výše uvedeného lze jasně sledovat pozitivní a kvalitativní vývoj v praxi českých soudů při práci s institutem předběžné otázky, konkrétně při samotné formulaci žádosti, která je předmětem mého zkoumání.

První žádost českého soudu lze označit téměř až za nepovedenou, protože předmětná žádost trpěla vadami, které značnou měrou snižovaly její kvalitu v mnoha ohledech. Tyto nedostatky se objevovaly jak v obsahu, tak i struktuře žádosti. Za nejvýznamnější nedostatek lze považovat téměř až totální absenci jakéhokoliv hlubšího zdůvodnění obsahu a důvodu položení předběžné otázky.

Další vývoj v činnosti českých soudů byl již ve skrze pozitivní a žádost od žádosti docházelo k precizování jednotlivých aspektů. Tento pozitivní vývoj lze dozajista přisuzovat jak uplynulému času, tak i postupnému zapojování vyšších soudních instancí do procesu řízení o předběžné otázce.

Při chronologickém srovnání jednotlivých žádostí postupně ubývají chyby a celková kvalita žádostí stoupá. Z hlediska času nejde o neočekávaný jev a pozitivní vývoj je očekávaným výsledkem, protože je možné vyvarovat se dřívějších chyb a to se jednoznačně projeví na lepší kvalitě v budoucnosti.

Co se týče postavení předkládajícího soudu v soudní hierarchii, tak lze obecně předpokládat, že žádost zpracovaná a předložená soudem vyšší instance bude mnohem precizněji zpracovaná a to zejména s ohledem na vyšší profesní nároky kladené na soudce těchto soudů. Popřípadě existenci specializovaných úseků²⁰⁵ při těchto soudech, které se specializují na danou problematiku a mohou tak poskytnout další náležitou podporu v procesu řízení o předběžné otázce.

Výsledkem tohoto vývoje jsou v současnosti již v podstatě precizně formulované žádosti, které po kvalitativní stránce netrpí žádnými zásadními vadami. Ve svých předpokladech jsem neměl vážných pochybností o tom, že nejvyšší české soudy s tímto

²⁰⁵ Zahraniční oddělení Nejvyššího soudu <[http://www.nssoud.cz/Cinnost-oddeleni/art/499?menu=191](http://www.n soud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Edit/Zahranicnivztahy~Zahranicnioddeleni?Open&area=Zahranicni%20vztahy&grp=Zahranicni%20odd%20C4%9Blen%20C3%AD&lng=> a Oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu <.

vypořádají bez větších obtíží. Jisté pochybnosti panovaly u soudů nižších instancí. V prvních žádostech se objevovala jistá pochybení, ale v současnosti se i tyto soudy dokážou velice dobře vypořádat s nástrahami řízení o předběžné otázce. Jako důkaz může například posloužit zdařilá žádost Okresního soudu v Chebu ve věci C-327/10 Hypoteční banka, a.s. v. Udo Mike Lindner, které jsem se ve svém výzkumu věnoval.

Zajímavým výsledkem činnosti českých soudů v této oblasti je i snaha nižšího soudu vzepřít se názoru jemu nadřízeného soudu a to ve věci C-17/10 Toshiba Corporation a další v. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. To jen dokazuje, že institutu předběžné otázky lze zajímavým a neočekávaným způsobem využít i mimo oblast cílů, které tento institut sleduje.

3.3.2 Kvantitativní zhodnocení českých žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce

K datu zpracování této diplomové práce bylo českými orgány podáno celkem 19 žádostí.²⁰⁶ Na tomto celkovém množství se jednotlivé soudní instance podílely následujícím poměrem: okresní soudy podaly 4 žádosti, krajské soudy v 5 případech a z toho se ve 3 případech jednalo o správní senáty při krajských soudech, NS v 1 případě a NSS žádal v 8 případech. Vedle klasických soudů byla jedna žádost podána i Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární Komoře České republiky, bohužel o této žádosti nebylo Soudním dvorem rozhodnuto a to z důvodu smírného vyřešení sporu.²⁰⁷

Z výše prezentovaných údajů je jasná dominance činnosti správního soudnictví v soudním dialogu mezi českými orgány aplikujícími evropské právo a Soudním dvorem. Výrazně neaktivnějším byl NSS, který se svými 8 žádostmi představuje téměř polovinu celkového počtu podaných žádostí Soudnímu dvoru. To je dáno zjevně rozsahem působnosti českého správního soudnictví, které ve značné míře obsahově reflektuje Evropské unii svěřené výlučné a sdílené pravomoci,²⁰⁸ kdy právě tyto oblasti tvoří značnou část evropské legislativy a tudíž zde logicky dochází k největší potřebě výkladu evropského práva ze strany Soudního dvora.

Pozitivem pro českou právní praxi v této oblasti je, že se vrcholný orgán soudní soustavy aktivně hlásí ke svému právu podávat předběžné otázky Soudnímu dvoru a aktivně

²⁰⁶ PAVEL, Aleš. *České předběžné otázky podané k Soudnímu dvoru Evropské unie* [online]. nsoud.cz, [cit. 2. září 2011]. Dostupné na <http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Edit/Zahranicnivztahy~Ceskepredbezneotazky?Open&are a=Zahrani%C4%8Dn%C3%AD%20vztahy&grp=%C4%8Cesk%C3%A9%20p%C5%99edb%C4%9B%C5%BE n%C3%A9%20ot%C3%A1zky&lng=>>

²⁰⁷ Viz výše – kapitola 2.3 této diplomové práce.

²⁰⁸ Článek 3 a 4 Smlouva o fungování Evropské unie, ve znění Lisabonské smlouvy. Úřední věstník Evropské unie C 83/47, 30. března 2010.

se tak podílí na evropském soudním dialogu a napomáhá tak rozvoji efektivní aplikace evropského práva v českém právním prostředí. V případě ostatních orgánů není aktivita tak značná, ale to lze dle mého přisuzovat vymezení jejich působnosti, která není tak bohatým zdrojem pro iniciování řízení o předběžné otázce.

3.3.3 Stručné srovnání s jinými členskými státy Evropské unie

Pro vytvoření základní představy o praxi v oblasti podávání žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce provedu čistě statistické kvantitativní srovnání mezi ČR a dalšími členskými státy EU. Při tomto srovnání budu vycházet z údajů ze Soudní statistiky Soudního dvora.²⁰⁹ Budu čerpat z nejaktuálnější zveřejněné statistické zprávy činnosti Soudního dvora, která obsahuje údaje platné ke konci roku 2010. S ohledem na to že vycházím z výše uvedené statistiky, tak budu v případě ČR pracovat s celkovým počtem podaných žádostí, kdy sledovaným obdobím budou roky 2004 až 2010.

Pro srovnání si členské státy rozdělím na dvě základní skupiny a to původní členské státy (dále jen „EU-15“) před rozšířením v roce 2004 a státy které přistoupily do EU v letech 2004 a 2007 (dále jen „EU-12“). Průměrný počet žádostí v EU-15 byl 120 na jeden členský stát. V EU-12 připadá průměrně na jeden členský stát 13 žádostí.

Co se týče konkrétně ČR, tak je se svými 15²¹⁰ podanými žádostmi blízko průměru EU-12. V porovnání s ostatními státy je ČR v celkovém počtu podaných žádostí ze států EU-15 nejbližší Lucembursku (17 žádostí), Irsku (11 žádostí) a Portugalsku (23 žádostí), mezi státy EU-12 jsou ČR nejbližší Bulharsko (18 žádostí), Rumunsko (19 žádostí) a shodně Lotyšsko a Litva (10 žádostí).

Pro bližší srovnání přistoupím k základnímu porovnání praxe v počtu zahájených řízení o předběžné otázce mezi co do počtu obyvatel srovnatelnými členskými státy EU. Za EU-15 budu srovnávat Belgii, Portugalsko, Řecko a za EU-12 Bulharsko a Maďarsko. Do tohoto výčtu zařadím s ohledem na kulturní blízkost i Slovensko.

Mezi výše uvedenými státy je ČR téměř nejméně aktivní v žádání Soudního dvora ve věci předběžné otázky, méně žádostí podalo jen Slovensko (8 žádostí). Bulharsko i přesto, že do EU vstoupilo až po ČR, tak bylo se svými 18 žádostmi aktivnější. Výrazně neaktivnějším bylo ve skupině EU-12 Maďarsko, které podalo nejvíce žádostí ze všech států EU-12 a to

²⁰⁹ Soudní statistiky Soudního dvora. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2010) – Zahájená řízení o předběžných otázkách [online]. <http://curia.europa.eu>, 2010 [cit. 25. Listopadu 2011]. Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_cs.pdf>.

²¹⁰ Viz – tamtéž, s. 106.

celkem 33 žádostí. Svou aktivní roli potvrdilo i tím, že jako jediný stát žádal o rozhodnutí o předběžné otázce hned v prvním roce svého členství v EU a to hned dvakrát.

V porovnání s výše vybranými státy EU-15 je svou aktivitou pouze srovnatelné Portugalsko se svými 23 žádostmi. Řecko (77 žádostí) a Belgie (180 žádostí) se již velice výrazně vzdalují průměru států EU-12 a to i neaktivnějšímu Maďarsku. Tento stav je s největší pravděpodobností výsledkem mnoha faktorů, které ovlivňují aktivitu jednotlivých národních soudů v interakci se Soudním dvorem. Toto ovšem není předmětem mého výzkumu, a proto se tímto nebudu dále zabývat a zůstanu jen u tohoto základního srovnání.

Z výše uvedeného lze ovšem při nejmenším konstatovat, že české národní soudy se své role v evropském soudním dialogu chopily poměrně aktivně a mezi novými členskými státy patří k těm spíše aktivnějším. Ovšem v porovnání s většinou starých členských států výrazně zaostává, stejně jako všechny ostatní nové členské státy.

Závěr

Institut předběžné otázky je bezpochyby jedním z nejvýznamnějších institutů evropského práva. Ve své podstatě se jedná o unikátní právní nástroj, který za dobu své existence předčil do něj vložená očekávání. V počátcích jeho existence se jednalo o nástroj výkladu evropského práva. Postupem času se z něj v rukou Soudního dvora stal víc než jen nástroj výkladu mnohdy nejasných ustanovení evropského práva. Soudní dvůr institut předběžné otázky svým rozhodování dokázal povýšit téměř až na nástroj tvorby práva, kdy zejména na základě obsahových cílů jednotlivých ustanovení evropského práva konstituoval základní principy evropského práva, které byly nezbytné pro jeho další řádné fungování, existenci a efektivitu jeho celého systému a to zejména s ohledem na jeho unikátní postavení mezi ostatními právními systémy.

Soudní dvůr tak pomocí institutu předběžné otázky vtisknul evropskému právu jeho jedinečný charakter a vybavil ho nezbytnými principy pro jeho fungování a to s ohledem na jeho funkci a cíle, které má naplňovat. Jednalo se zejména o principy přednostní aplikace, přímého a nepřímého účinku, odpovědnosti za škodu, dále se mu podařilo vtažení ochrany základních lidských práv do systému evropského práva a mnoha dalšího.

Předběžná otázka je tedy v současnosti právním nástrojem, který zajišťuje evropskému právu jednotný výklad a aplikaci ve všech členských státech EU a zároveň tomuto právnímu systému napomáhá v jeho dalším rozvoji. To vše se odehrává formou soudního dialogu na evropské úrovni, který probíhá mezi Soudním dvorem a jednotlivými soudy členských států. To vše je založeno na unikátní formě spolupráce mezi těmito orgány, které mezi sebou postrádají jakoukoliv faktickou instanční vazbu, a přesto se jedná o velice efektivní systém ochrany a rozvoje systému práva, který tyto orgány ve vzájemné spolupráci evropskému právu poskytují.

Se zřetelem na výše uvedené je nepochybné, že muselo dojít k promítnutí institutu předběžné otázky do jednotlivých národních právních řádů členských států EU. S ohledem na datum vstupu ČR do EU nebyl institut předběžné otázky pro českou odbornou veřejnost neprobádaným územím a to zejména s ohledem na v té době již dosažené výsledky tohoto institutu. Vystaly ovšem některé otázky vztahující se k praktickým dopadům institutu předběžné otázky spojeným s naším vstupem do EU.

Jednalo se zejména o posouzení toho, které orgány založené českým právem budou nadány právem žádat soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné. Již krátce před vstupem ČR do

EU a zejména v období po přistoupení se vedly na toto téma odborné debaty, které došly ve skrze ke stejnému závěru, kterým byl výčet orgánů nadaných právem obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr. V době zpracování této diplomové práce je možné hovořit již o přiměřeném časovém odstupu, který poskytuje dostatečný prostor pro potvrzení nebo upřesnění těchto závěrů.

Ve mnou sledovaném období nedošlo k žádnému zásadnímu vývoji v praxi, který by měl jakýkoliv zásadní vliv na vývoj v dané oblasti. Praxe v podstatě potvrdila většinu závěrů, které byly položeny odbornou veřejností po našem přistoupení za platné. Zejména se jedná o to, že Soudní dvůr akceptuje všechny články české soudní soustavy za soudy členského státu. Konkrétně byly Soudním dvorem přijaty žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ze strany okresních a krajských soudů, NS a NSS. ÚS ani vrchní soudy se na Soudní dvůr dosud s předběžnou otázkou neobrátily, ale ani v jejich případech dle mého neexistuje pochybnost o tom, že jsou nadány právem obracet se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou a to s ohledem na jejich charakter.

V případech dalších orgánů nám praxe neposkytla žádné skutečnosti, které by definitivně potvrdili či vyvrátili dřívější závěry. Jedná se zejména o postavení ÚOHS a rozhodčích soudů. V případě Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky bylo již téměř na dosah autoritativní vyjádření Soudního dvora o jeho postavení jakou soudy členského státu a to ve věci *C-126/07 Reisebüro Bühler GmbH v. Dom.info e.K., Sebastian Dieterle*. Tato problematika byla předložena přímo výše zmíněným rozhodčím soudem v jím položené předběžné otázce, ovšem ke škodě na jistotě odborné veřejnosti nakonec v této věci nebylo Soudním dvorem rozhodnuto a případ byl vyškrtnut. Kromě tohoto se nám praxe neposkytla žádné další skutečnosti, které by bylo možné konfrontovat s dřívějšími závěry.

Tudíž je tedy zcela na místě potvrdit dříve vznesené závěry a předpoklady, které je možné i s odstupem času považovat za platné, proto nelze ÚOHS ani rozhodčí soudy považovat za soudy členského státu. To samé platí i o všech ostatních orgánech založených českým právem a to zejména kvůli zjevné absenci spornosti řízení, nezávislosti daného orgánu nebo chybějící obligatorní pravomoci. Tato skutečnost ovšem žádnému z těchto orgánů nebrání obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr, který poté definitivně vysloví, zda se jedná o soud členského státu nebo nikoliv.

Kromě těchto institucionálních projevů se institut předběžné otázky promítnul přímo do českého právního řádu a to v jeho hlavních procesních kodexech – OSŘ, SŘS a TrŘ, částečně upravující řízení před českými soudy. Dle mého jde ovšem o nadbytečná ustanovení, protože oblast jejich úpravy mohla být řešena podle předchozí právní úpravy a ani odůvodnění přijetí těchto ustanovení nebylo přesvědčivé pro nezbytnost této nové úpravy. Jedná se ovšem spíše o kosmetický zásah do českého procesního práva, který nemá žádný zásadní vliv na řízení před českými soudy.

Co se týče praxe českých soudů při žádání Soudního dvora o rozhodnutí o předběžné otázce, lze na základě výše provedeného výzkumu konstatovat zcela jasný pozitivní vývoj. I přes první ne příliš přesvědčivou žádost podanou českým soudem ve věci C-437/05 Jan Vorel v. Nemocnice Český Krumlov, která trpěla řadou vad, tak v současnosti lze již nově předkládané žádosti považovat v jejich zpracování za téměř precizní. Příčiny tohoto pozitivního vývoje lze dle mého zejména spatřovat v plynutí času a postupném získávání zkušeností soudců, které následně vede ke zvyšování kvality žádostí. Další významným faktorem je dozajista zapojování soudů na vyšších úrovních českého soudnictví, které by měli disponovat kvalifikovanějšími soudci a je jim poskytována podpora ze strany specializovaných úseků při těchto soudech.

Samotná uplynulá doba a sbírání zkušeností samo o sobě nezajišťuje vždy lepší kvalitu a pozitivní vývoj, ovšem v případě českých soudů a jejich praxe v žádání Soudního dvora o rozhodnutí o předběžné otázce je toto zlepšení patrné. Přímo souvisejícím faktorem je potom zapojení NSS v roce 2008, kdy se poprvé obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.²¹¹ K zapojení NS došlo až v roce 2010 jeho první a doposud poslední žádostí.²¹² Dle mého názoru postupné zapojování vrcholných článků českého soudnictví do soudního dialogu mezi českými soudy a Soudním dvorem do značné míry ovlivnilo i úroveň kvality předkládaných žádostí.

Tyto vrcholné orgány českého soudnictví jsou totiž již z podstaty své činnosti, která spočívá ve sjednocování rozhodovací praxe jim podřízených soudů, presumovány za na

²¹¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším správním soudem (Česká republika) dne 30. května 2008 - Milan Kyrián v. Celní úřad Tábor (Věc C-233/08) [online]. <http://curia.europa.eu>, 2010 [cit. 7. prosince 2011]. Dostupné na <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=68530&pageIndex=0&doclang=cs&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=151201>>.

²¹² Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším soudem České republiky (Česká republika) dne 2. listopadu 2010 - Wolf Naturprodukte GmbH v. Sewar spol. s r. o. (Věc C-514/10) [online]. <http://curia.europa.eu>, 2010 [cit. 7. prosince 2011]. Dostupné na <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=84290&pageIndex=0&doclang=cs&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=151126>>.

kvalitativně vyšší úrovni než jim podřízené soudy, kdy jsou na jejich soudce kladeny vyšší profesní nároky. Vedle toho je jim poskytován právní servis specializovanými odděleními těchto soudů, který spočívá v poradenství a asistenci při práci s evropským právem a judikaturou Soudního dvora, vypracovávání analýz v této oblasti, zpracovávání podkladů atd.²¹³ V oblasti řízení o předběžné otázce jsou českými nejvyššími soudy služby těchto oddělení velice aktivně využívány, což se velkou měrou podepisuje na kvalitě zpracování, která je na velice vysoké úrovni. Tyto oddělení sice poskytují v rámci soudní soustavy obdobný servis i soudům nižších stupňů, ale procento podílu poskytnuté asistence na jednotlivých předběžných otázkách podanými nižšími soudy není možné relevantně prokázat.

Postupným zapojováním nejvyšších soudů došlo k pozvednutí kvality žádostí nejen s ohledem na to, že téměř polovinu všech žádostí vznesl NSS, ale hlavně že je činnost těchto vrcholných orgánů zdrojem zkušeností pro ostatní soudy. Roli zde hraje i činnost specializovaných oddělení, které svoji činnost vyvíjí i směrem k nižším soudům a jistě tak dochází k pozitivnímu ovlivňování kvality činnosti soudů v tomto směru, ale jak jsem již zmiňoval, není možné objektivně posoudit význam podílu tohoto faktoru na praxi v této oblasti. Prokazatelným důkazem zvyšování kvality žádostí v praxi českých soudů napříč celou soudní soustavou je i velmi dobře zpracovaná žádost ve věci C-327/10 Hypoteční banka, a.s. v. Udo Mike Lindner, kterou podal Okresní soud v Chebu. Tudiž lze konstatovat, že vysoká úroveň žádostí je v současnosti dosažena na všech úrovních českého soudnictví.

Kromě primárního cíle řízení o předběžné otázce, kterým je ochrana jednotného výkladu evropského práva se český soud ve věci C-17/10 Toshiba Corporation a další v. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže snaží za pomoci institutu předběžné otázky vzepřít stanovisku jemu nadřízeného soudu. Jedná se o velice kreativní způsob, jak prosadit své stanovisko v projednávané věci a to za pomoci prostředku, který k tomu není primárně určen. Zatím se jedná o ojedinělé využití institutu předběžné otázky jiným než běžným způsobem a pravděpodobně tomu tak i zůstane. Je možné očekávat, že se tím bude v budoucnu některý další soud inspirovat a postupovat podobným způsobem, ale pravděpodobně se nebude jednat o běžnou praxi. Z pohledu praxe by bylo ovšem velice zajímavé, kdyby některý z dalších soudů přišel s dalším netradičním způsobem jak institut předběžné otázky využít jiným než tradičním způsobem.

²¹³ Blíže viz - Zahraniční oddělení Nejvyššího soudu <[http://www.nssoud.cz/Cinnost-oddeleni/art/499?menu=191](http://www.n soud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Edit/Zahranicnivztahy~Zahranicnioddeleni?Open&area=Zahranic%C4%8Dn%C3%AD%20vztahy&grp=Zahranic%C4%8Dn%C3%AD%20odd%C4%9Blen%C3%AD&lng=> a Oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu <.

Kombinací shora uvedených faktorů a na základě provedené analýzy je na místě konstatovat, že v současnosti podávané žádosti jsou ve svém zpracování na velmi vysoké úrovni a praxe českých soudů v této oblasti je velice dobrá a tedy dostačující pro naplnění účelu řízení o předběžné otázce. Tato pozitivní praxe také významným způsobem podporuje rozvoj efektivní aplikace evropského práva v českém právním prostředí.

Bibliografie

Monografie

- BOBEK, Michal. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. Praha: C.H. Beck, 2004. 197 s.
- BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005. 517 s.
- CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *EC law: text, cases, and materials*. 4th editon. Oxford: Clarendon Press, 2008. 1148 s.
- HAMULÁK, Ondrej. *Právo Evropské unie v judikatuře Ústavního soudu České republiky*. Praha: Leges, 2010. 256 s.
- HLAVSA, Petr. *Soudní řád správní a předpisy souvisící: s úvodem k aplikaci komunitárního práva a k předběžné otázce: podle stavu k 1.10.2008*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2008. 647 s.
- CHALMERS, Damian a kol. *European Union law: text and materials*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 1116 s.
- STEHLÍK, Václav. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006. 184 s.
- SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 3. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2010. 304 s.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 - ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007. 310 s. ISBN 9788072016808.
- TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. 879 s.

Články z odborných časopisů

- BOBEK, Michal. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce?. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 5, s. 173-180.
- DOLEŽIL, Tomáš. Předběžná otázka a odpovědnost členského státu za porušení komunitárního práva. *Evropské a mezinárodní právo*, 2003, roč. 7, č. 6, s. 11-13.
- EGGER, Alexandr. Fungování a praxe řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora ve světle posledního vývoje. *Evropské a mezinárodní právo*, 2003, roč. 7, č. 6, s. 3-7.

- FOLTÝN, Valentin, Uplatnění institutu prejudiciálního řízení v podmínkách právního řádu ČR po vstupu ČR do Evropské unie. *Evropské a mezinárodní právo*, 2003, roč. 12, č. 5, s. 34-37.
- GRYGAR, Jiří, GRYGAR, Eduard. Česká procesní úprava ve vztahu k řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropských společenství. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 8, s. 276-283.
- JEŽEK, Mojmír, Soudní orgán ve smyslu článku 234 SES. *Evropské a mezinárodní právo*, 2004, roč. 2, č. 8, s. 13-16.
- KINDL, Jiří. Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 21, s. 790-795.
- KRÁL, Richard. České soudy a řízení o předběžné otázce před ESD. *Evropské právo*, 2003, roč. 7, č. 7, s. 33-39.
- PELIKÁNOVÁ, Irena, Význam komunitárního práva pro právní praxi členského státu stále roste. *Právní zpravodaj*, 2007, roč. 8, č. 5, s. 1, 3-4.
- STEHLÍK, Václav. K charakteristice vztahu mezi národními soudy a Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce. *Jurisprudence*, 2005, roč. 14, č. 5, s. 3-11.
- STEHLÍK, Václav. Teoretické aspekty pojmu "soud" v řízení o předběžné otázce podle čl. 234 SES na pozadí judikatury ESD. *Právník*, 2005, roč. 144, č. 7, s. 704-739.

Vnitrostátní právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 6/2002 Sb., O soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/196 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb. ze dne 20. srpna 1996, kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád), ve znění vyhlášky č. 246/1999 Sb. a vyhlášky č. 265/2009 Sb.

Právní předpisy EU

- Smlouva o fungování Evropské unie, ve znění Lisabonské smlouvy. Úřední věstník Evropské unie C 83/47, 30. března 2010.
- Smlouva o Evropské unii, ve znění Lisabonské smlouvy. Úřední věstník Evropské unie. C 83/13, 30. března 2010.
- Statut Soudního dvora Evropské unie - Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie vydané Radou Evropské unie, Úřední věstník Evropské unie C 115/51 ze dne 9. května 2008.
- Jednací řád Soudního dvora – Konsolidované znění Jednacího řádu Soudního dvora, Úřední věstník Evropské unie C 177/1 ze dne 2. července 2010.
- Informativní sdělení O zahajování řízení o předběžné otázce vnitrostátními soudy, Úřední věstník Evropské unie C 160/1 ze dne 28. května 2011.
- Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy, Úřední věstník Evropské unie L 1, ze dne 4. ledna 2003.

Judikatura českých soudů

- nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04.
- nález Ústavního soudu ze dne 25. ledna 2006, sp. zn. II. ÚS 14/04.
- nález Ústavního soudu ze dne 30. června 2008, sp. zn. IV. ÚS 154/08.
- nález Ústavního soudu ze dne 9. Července 1996, sp. zn. II. ÚS 294/95.
- nález Ústavního soudu ze dne 14. února 1996, sp. zn. II. ÚS 156/95.
- nález Ústavního soudu ze dne 26. června 1995 sp. zn. IV. ÚS 188/94.
- nález Ústavního soudu ze dne 12. ledna 1995, sp. zn. IV. ÚS 92/94.

Judikatura Soudního dvora Evropské unie

- 28-30/62 *Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV, Hoechst-Holland NV v. Netherlands Inland Revenue Administration* [1963] ECR 31.
- 16/65 *Firma G. Schwarze vs. Einfuhr und Vorratsstelle fur Getreide und Futtermittel* [1965] ECR 877.
- 61/65 *Vaassen (née Göbbles) v. Beamtenfonds Mijnbedrijf* [1966] ECR 261.
- 107/76 *Hoffmann-La Roche AG v Centrafarm Vertriebsgesellschaft Pharmazeutischer Erzeugnisse mbH* [1977] ECR 957.
- 65/77 *Jean Razanatsimba* [1977] ECR 2229.
- 104/79 *Pasquale Fogila v. Mariella Novello* [1980] ECR 745.
- 126/80 *Maria Salonia v. Giorgio Poidomani and Franca Baglieri* [1981] ECR 1563.
- 138/80 *Jules Borker* [1980] ECR 1975.
- 244/80 *Pasquale Fogila v. Mariella Novello* [1981] ECR 3045.
- 264/80 *Broekmuelen v. Huisarts Registratie Commissie* [1981] ECR 2311.
- 102/81 *Nordsee Deutsche Hochseefischerei GmbH vs. Reederei Mond Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG* [1982] ECR 1095.
- 283/81 *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v. Ministry of Health* [1982] ECR 3415.
- 338/85 *Fratelli Pardini SpA v. Ministero del Commercio noc l'Estro a Banca Toscana* [1988] ECR 2041.
- 109/88 *Handels-og Kontorfunktionerernes Forbund I Danmark v. Dansk Arbejdsgiverforening, zastupující Danfoss* [1989] ECR 3199.
- C-320/90, C-321/90 a C-322/90 *Telemarsicabruzzo SpA v. Circostel and Ministero delle Poste e Telecomunicazioni and Ministero della Difesa* [1993] ECR 393.
- C-393/92 *Municipality of Almelo vs. NV Energiebedrijf Ijseelmij* [1994] ECR I-1477.
- C-24/92 *Pierre Corbiau v. Administration des Contributions* [1993] ECR I-1277.
- C-54/96 *Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] ECR I/4961.
- C-99/00 *Kenny Roland Lyckeskog v. Åklagarkammeren i Uddevalla* [2002] ECR I-4839
- C-416/96 *El-Yassini v. Secretary of State for the Home Department* [1999] ECR I-1209.

- C-103/97 *Köllensprenger a Atzwanger* [1999] ECR I-551.
- C-110/98 až c-147/98 *Gabalfrisa SL and Others v. Agencia Estatal de Administración Tributaria (AEAT) and Others* [2000] ECR I-1577.
- C-53/03 *Synetairismos Farmakopoion Aitolias & Akarnanias (Syfait) and Others, v. Glaxosmithkline AEVE* [2005] ECR I-4609.
- C-126/07 *Reisebüro Bühler GmbH v. Dom.info e.K., Sebastian Dieterle*.

Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- Usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 28. listopadu 2005, sp. zn. 6C 296/2005.
- Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. dubna 2006, sp. zn. 36 C 115/2005.
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. prosince 2009, sp. zn. 62 Ca22/2007.
- Usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 1. června 2010, sp. zn. 15C 399/2009.
- Usnesení Nevyššího soudu České republiky ze dne 13. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 4468/2008.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. dubna 2011, sp. zn. 8 As 8/2010 – 94.

Elektronické zdroje

- BOBEK, Michal. *Soudní dvůr Evropských společenství: Komise pro hospodářskou soutěž není soudním orgánem ve smyslu článku 234 SES* [online] ipravnik.cz, 22. září 2005 [cit. 24. července 2011]. Dostupné na http://www.ipravnik.cz/cz/judikatura/evropske-soudy/art_4956/soudni-dvur-evropskych-spolecenstvi-komise-pro-hospodarskou-soutez-neni-soudnim-organem-ve-smyslu-clanku-234-ses.aspx.
- PAVEL, Aleš. *České předběžné otázky podané k Soudnímu dvoru Evropské unie* [online]. nsoud.cz, [cit. 2. září 2011]. Dostupné na http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Edit/Zahranicnivztahy~Ceskepr edbezneotazky?Open&area=Zahrani%C4%8Dn%C3%AD%20vztahy&grp=%C4%8C esk%C3%A9%20p%C5%99edb%C4%9B%C5%BEen%C3%A9%20ot%C3%A1zky&lng=>

- *Předběžné otázky podané NSS* [online]. nssoud.cz, 12. srpna 2011 [cit. 2. září 2011]. Dostupné na <<http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-NSS/art/533?menu=254>>
- *Předběžné otázky podané ostatními soudy* [online]. nssoud.cz, 17. ledna 2011 [cit. 2. září 2011]. Dostupné na <<http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-ostatnimi-soudy/art/534?menu=255>>.
- *Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším správním soudem (Česká republika) dne 30. května 2008 - Milan Kyrián v. Celní úřad Tábor (Věc C-233/08)* [online]. <http://curia.europa.eu>, 2010 [cit. 7. prosince 2011]. Dostupné na <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=68530&pageIndex=0&doclang=cs&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=151201>>.
- *Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším soudem České republiky (Česká republika) dne 2. listopadu 2010 - Wolf Naturprodukte GmbH v. Sewar spol. s r. o. (Věc C-514/10)* [online]. <http://curia.europa.eu>, 2010 [cit. 7. prosince 2011]. Dostupné na <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=84290&pageIndex=0&doclang=cs&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=151126>>.
- *Usnesení předsedy Soudního dvora* [online] curia.europa.eu, 8. srpna 2007 [cit. 21. srpna 2011]. Dostupné na <<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=cs&alljur=alljur&juredj=juredj&jurtpi=jurtpi&jurtfp=jurtfp&numaff=C-126/07&nomusuel=&docnodecision=docnodecision&allcommjo=allcommjo&affint=affint&affclose=affclose&alldocrec=alldocrec&docor=docor&docav=docav&docsom=docsom&docinf=docinf&alldocnorec=alldocnorec&docnoor=docnoor&docppoag=docppoag&radtypeord=on&newform=newform&docj=docj&docop=docop&docnoj=docnoj&typeord=ALL&domaine=&mots=&resmax=100&Submit=Rechercher>>.
- *Sněmovní tisk 580/0 Novela z. občanský soudní řád* [online]. <http://psp.cz>, [cit. 11. listopadu 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=580&CT1=0>>.
- *Sněmovní tisk 533/0, část č. ½ Novela z. o trestním řízení soudním – EU* [online]. <http://psp.cz>, [cit. 11. listopadu 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=533&CT1=0>>.

- Soudní statistiky Soudního dvora. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2010) – Zahájená řízení o předběžných otázkách [online]. <http://curia.europa.eu>, 2010 [cit. 25. Listopadu 2011]. Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_cs.pdf>.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá institutem předběžné otázky založeným článkem 267 Smlouvy o fungování Evropské unie a to z pohledu jak evropského práva, tak českého národního práva a vlivu tohoto institutu na český právní řád. Tato diplomová práce obecně shrnuje základní podstatu institutu předběžné otázky a jejího významu pro fungování a další rozvoj systému evropského práva. Dále se vypořádává s otázkou faktických dopadů na české právní prostředí a to zejména v rovině institucionálních otázek a vlivu na české procesní právo. Její podstata potom leží ve zhodnocení praxe českých soudů, které v postavení soudů členských států žádají Soudní dvůr Evropské unie o rozhodnutí o předběžné otázce. Toto zhodnocení je provedeno na základě analýzy vybraných žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce.

Abstract

This diploma thesis is dealing with the concept of prejudicial question under the article 267 of the Treaty on the Functioning of the European Union in the context of European law, Czech national law and its impacts on Czech law order. This diploma thesis is in general summarizing the basic aspects of prejudicial question and its importance for functioning and further development of European law order. Next it is dealing with questions of factual impacts on Czech law environment, concerning especially institutional and procedural issues. The essence of this diploma thesis lies in evaluating the practical experience of Czech national courts as courts or tribunals of a Member state which are referring for a preliminary ruling to The Court of Justice of the European Union. This evaluation is based on the analysis of selected questions for preliminary rulings.

Klíčová slova

Předběžná otázka, řízení o předběžné otázce, evropské právo, právo Evropské unie, Soudní dvůr Evropské unie, česká judikatura, české národní právo, český soudní systém, žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Key words

Prejudicial question, preliminary ruling procedure, European law, European Union law, The Court of Justice of the European Union, Czech case law, Czech national law, Czech judicial system, the reference for a preliminary ruling.